

Politisk diskurs är inte bara dialoger

En studie av retoriskt utbud inom politisk diskurs

Stina Huhtela

Pro gradu-avhandling

i nordisk filologi

Humanistiska fakulteten

Uleåborgs universitet

Maj 2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	2
1.1 SYFTE	5
1.2 MATERIAL OCH METOD	6
1.3 KRITISK OCH POLITISK DISKURSANALYS	7
2 TEORI	11
2.1 KONSTEN ATT TALA	11
2.1.1 <i>Efter förberedelse kommer tal</i>	12
2.1.2 <i>Ett bra tal</i>	13
2.1.3 <i>Talet uppbyggs av olika delar</i>	14
2.2 UPPTYGGELSE AV ETT ÖVERTYGANDE UTLÅTANDE	15
2.3 VAD ÄR RETORIK?	17
2.3.1 <i>Från antiken till nutiden</i>	18
2.3.2 <i>Från allitteration till parallellism</i>	19
2.3.3 <i>Varför argumenterar vi?</i>	22
2.4 POLITIK OCH RETORIK – HAND I HAND ELLER ISÄR	24
2.4.1 <i>Politiska tal</i>	24
2.4.2 <i>Argumentation i politik</i>	25
2.4.3 <i>Politik, media och kön</i>	26
2.5 KOMMUNIKATION OCH KRIS	27
3 ANALYS	29
3.1 KVINNOPOLITIKER I FINLAND	29
3.1.1 <i>Li Andersson</i>	31
3.1.1.1 <i>”Inga barn eller unga ska behöva gå hungriga på grund av coronaepidemin”</i>	31
3.1.1.2 <i>”Ett val om liv och död”</i>	34
3.1.2 <i>Tarja Halonen</i>	36
3.1.2.1 <i>Amnesty Internationals 50-årsfest</i>	37
3.1.2.2 <i>President Tarja Halonen vid den Nordiska konferensen ”Att välja sin väg”</i>	40
3.1.3 <i>Anna-Maja Henriksson</i>	43
3.1.4.1 <i>Sanna Marins tal i Riksdagen den 17 mars 2020</i>	47
3.1.4.2 <i>Sanna Marins tal i riksdagen om EU-politiken</i>	49
3.2 DISKUSSION OM ANALYSEN	51
4 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	56
KÄLLHÄNVISNINGAR	59

1 INLEDNING

Vad behövs för att få människor att fokusera på ämnet som diskuteras? Hur används retoriken i uppmuntrande och övertygande yttranden? Påverkar ordval uppfattningen av ämnet? Internet är fylld av tips för människor som vill veta hur ett bra yttrande uppbyggs. Men vad är det som egentligen ligger bakom tal och text, vilka delar innehåller de och vilka delar består yttranden av? Vi talar och använder ord för att kunna uttrycka våra tankar för andra. Vi använder möjligen olika språk, men var och en av dem har ord som används för att berätta sagor och för hålla diskussioner igång. Vi använder ord för att lära andra och ord används för att berätta vad som har skett eller hurdan inflytande händelserna har. Med små ord kan talaren/skribenten berätta åhöraren en stor del av vad som händer. Vi kan läsa för våra barn, diskutera politik med andra eller uttala våra känslor för en publik, men även för att lära känna oss själva. Allt detta är kommunikation.

Det är intressant att veta hur kommunikation, speciellt övertygande kommunikation, uppbyggs. Det är fängslande att lyssna på andra när de talar, uppträder och försöker uppmuntra eller påverka åhöraren. Det är även intressant att läsa välgjorda argumentfulla artiklar och kolumner. Det är inte bara att lyssna på andra eller läsa argumentationer, utan att anamma ämnet. Med tanken på kommunikation och övertygande hjälper det att tänka på textens eller talets helhet och hur temat syns och överförs åt mottagarna genom tal och diskurs.

Intresset för politisk diskurs har varat länge. Avhandlingens skribent har själv varit intresserad av finländska kvinnopolitikers sätt att hålla övertygande tal och få åhöraren att lyssna, men intresset att förstå hur man kan övertyga genom skriven form och tal är relativt nytt. Äldre kända politiker som Elisabeth Rehn och Martti Ahtisaari har varit rollmodeller för skribenten sedan hon var ung, men nu har intresset gått över till de moderna kvinnopolitikerna.

I avhandlingen undersöks tal och texter som är gjorda för att övertyga åhöraren om en krissituation eller ett känslomässigt ämne. På grund av tidsperioden med Covid-19-pandemin, krisen i Ukraina och välfärdsfrågorna i Finland kommer det i avhandlingen att diskuteras om synpunkter inom kriskommunikation och hur synpunkterna syns i de valda utlåtandena.

En av de viktigaste synpunkterna i avhandlingen är dock retoriken i politikernas utlåtanden. Retoriken uppenbarar sig även i våra vardagliga liv. Retoriken är inte bara en föråldrad term som har blivit kvar

från antikens Grekland, utan det syns och hörs även idag i allt vi gör och hur vi använder språket. Enligt egna erfarenheter används retoriken under universitetstiden; fakultetens lektorer utbildar studenterna under föreläsningarna, studenterna vid högre instanser argumenterar i text och i tal och vanlig diskurs mellan varje människa innehåller retorik. Retoriken syns även i reklamer och artiklar runt omkring oss i det vardagliga livet. Retoriken finns alltså överallt och omringar oss hela tiden.

Retoriken är en stark faktor även i politiken. Politisk diskurs är aldrig ensidigt utan det finns alltid någon på andra sidan som lyssnar eller läser och möjligen tolkar meddelandet på sitt eget sätt. Därför måste politikerna tänka vad de skriver eller säger. Politikerna försöker övertyga det andra partiet för att nå sina egna mål eller syften och tillbringa ett svar eller utfall för det slutliga resultatet. Eftersom antalet kvinnor i finländsk politik har ökat under åren (Hägglöm 2019), har jag valt att undersöka och fokusera på finländska kvinnopolitiker i denna pro gradu-avhandling. Även om processen med avhandlingen har tagit tid, har många uppfattningar förblivit oförändrade sedan processens början, och dessutom har den historiska synvinkeln av finländska politiker inte förändrats under tidens lopp.

Enligt Riksdagens data (via Hägglöm 2019) har kvinnorna varit med i riksdagsvalen sedan år 1907 då 19 kvinnor valdes in till riksdagen. Före Finlands självständighet var antalet kvinnor i riksdagen 20, men efter 1917 syns en klar minskning av kvinnornas representation i Finlands politik. Efter det första världskriget fanns det bara 11 kvinnor som valdes in som ledamöter till riksdagen. Det vill säga att endast 5,5 procent av riksdagsledamöterna var kvinnor. Vid riksdagsvalet år 1983 hade antalet invalda kvinnoledamöter stigit till 30 procent och år 2019 blev det rekord med 94 (46 procent) invalda ledamöter för den nya riksdagen vilket åsyftar att nästan 50 procent av de invalda ledamöterna är kvinnor. (Riksdagen u.å./b)

Den förbättrade situationen för kvinnorna i Finland är orsaken till att jämställdheten bland kvinnorna och män syns i Finlands regering och riksdag mer år 2023 än för 10–20 år sedan. Nästan hälften (49,8 procent) av ministrarna i Finlands regering och/eller riksdag på 2000-talet har varit kvinnor. Andelen av kvinnliga ledamöter har varit nästan lika stor som i regeringen från och med 2019. (Valtioneuvosto 2020) Även om kvinnopolitikerna har varit med i Finlands politik sedan år 1907, har kvinnorna uppnått mycket under de senaste 110 åren och jag är övertygad om att kvinnorna i framtiden kommer att fortsätta vara aktiva och visa en kraftfull styrka inom politiken och den politiska debatten. År 2019 valdes fem kvinnor till de fem ministerpositionerna i Finlands regering och då fick Finlands politiska fält uppmärksamhet även i globala medier och kvinnorna i ministerpositionerna fick ett starkt men väldigt positivt mottagande. Det är en stor skillnad till 1900-talets början då Miina Sillanpää var

mellan den första och enda kvinnliga ministern mellan åren 1926 och 1948 tills Hertta Kuusinen blev vald som den andra kvinnliga ministern i Finland år 1948. (Häggbloom 2019)

Finland har varit framgångare i många saker inom politiken. Kvinnorna i Finland fick rösträtt år 1906 och mycket har förändrats sedan dess (Valtioneuvosto 2020). Jämställdheten inom politiken är en av som har intresserat mig länge och därför fokuserar avhandlingen på de utvalda kvinnopolitikerna i Finland. Kvinnornas roll i dagens samhälle och speciellt i politiken är en av de största orsakerna till att denna avhandling fokuserar på hur vi som kvinnor kan övertyga människorna med tal och hur vi kan ta hänsyn i andra, samt hur vi kan leda landet genom att utnyttja retoriska medel. Även om det talas mycket om beslutsorganen så är politik inte bara riksdagen eller regeringen, utan allt som strävar till att förverkliga något riktigt program eller utveckling i samhället och livet eller en taktik att övertyga grupper att acceptera strategier (s.v. *politik*, S.O. 2009). Vi har alla någonting gemensamt med politik även om vi inte själva märker det. Vi använder politiska medel i diskussioner även om vi inte är medvetna om det eller utan att vi förstår vad politik eller politiska medel är.

Det har skrivits många böcker och artiklar om retoriken och om hur ett bra tal är strukturerat. Men för att kunna analysera politik är det nyttigt att bekanta sig med politisk diskursanalys samt tidigare forskning om olika politiska situationer och diskussioner. John Wilson (2001:398) skriver att all diskurs kan kännetecknas som politik. Han skriver att eftersom all analys kan ha en politisk synvinkel på diskursen så därmed är all diskurs politisk även om det inte har någonting att göra med samhällsliga aspekter. Wilson (2001:399) skriver i sin artikel att det är svårt att analysera diskurser utan någon politisk synvinkel, och att forskarna bör själva kunna namnge sina egna motivationer och perspektiv i sina texter så att läsaren kan se skillnaden mellan författarens egna (politiska) perspektiv och den ursprungliga diskursen.

Denna avhandling innehåller källor som omfattar teori om retorik, politik, kritisk diskursanalys och kommunikation, varav Johanna Mäkeläs (2018) doktorsavhandling är en som innehåller bra och aktuell information om finländska kvinnopolitiker, medier och kommunikation. Mäkeläs doktorsavhandling blev utvald som källa på grund av liknande intressen och aktualiteter, men även för att det är intressant att se hurdana skillnader och krav män och kvinnor har enligt media då de är politiskt aktiva. En av Mäkeläs (2018:81) mest centrala frågor är hur kvinnor beskrivs i medier och hur deras image ser ut i jämförelse med deras politiska prestation. Media är mer intresserad av kvinnornas familjeliv, utseende och privatliv. Kvinnor möter även mer negativ än positiv uppmärksamhet i media än män. Det är intressant att även om förväntningar för kvinnor är att vara

av viss typ, kan deras privatliv diskuteras öppet i median. Eventuellt måste också deras image vara i ordning, annars får inte kvinnor förtroende för sina politiska val eller arbeten, utan de får kritik vad de än gör.

Motiveringen bakom valet att forska inom temat – kvinnopolitiker och deras utlåtande – är att temat är aktuellt, då det talas mycket om kvinnopolitiker i media. Därmed diskuteras det om feminism i många olika omgivningar, vilket förstärkte valet av ämnet. Valet av temat påverkades även för att kvinnliga ledare har förstärkt sina platser och fått prestation inom politiken. De deltar i inrikes- och utrikespolitik samt är aktivt med i diskurserna inom världspolitik. Det talas mycket även om feminismen inom politiken och kvinnliga ledare i olika medier och därför är det aktuellt att forska dem.

1.1 SYFTE

Syftet med denna avhandling är att redogöra för hur de fyra valda kvinnorna i Finlands politiska omgivning talar och hurdana metoder de använder. De valda kvinnorna är Li Andersson (Vänsterförbundet), Anna-Maja Henriksson (Svenska folkpartiet), president Tarja Halonen (Socialdemokrater, Finland president 2000–2012) och Sanna Marin (Socialdemokrater). Därför är det viktigt att utreda användningen av de retoriska metoderna i tal och text samt redogöra för vad de egentligen är och hur de byggs upp. Avhandlingen tillbringar verktyg för framtida avhandlingar kring ämnet och därför är det nödvändigt att även vidtala retorikens historia samt teorin kring ämnet.

Pro gradu-avhandlingens forskningsfrågor är följande:

1. Vilka teman har finländska kvinnopolitiker i sina yttranden?
2. Är det möjligt att hitta retoriska medel från politisk diskurs?
3. Använder de valda politikerna retoriska medel i tal och diskurs?
 - a. Hur används olika retoriska medel?
 - b. Vilka likheter har yttrandena med varandra?
 - c. Hur många retoriska medel hittar man från yttrandena?

Avhandlingen fokuserar på frågorna som är beskrivna i syftet. Denna avhandling förklarar vad innehållet i politiska diskurser är och huruvida det låter och syns för utomstående åhörare och läsare.

De frågor som möjligen uppstår under avhandlingsprocessen ska även besvaras eller i varje fall diskuteras fullkomligt.

1.2 MATERIAL OCH METOD

Denna pro gradu-avhandling är främst fokuserad på den retoriska synvinkeln i politisk diskurs. Avhandlingen består av teori om talkonst, skrivkonst, allmän retorik och retorik inom politik, men innehåller även relationen mellan kris och kommunikation, varefter analyseringen behandlar de valda yttrandena. Avhandlingen kommer att behandla yttranden från Li Andersson, Tarja Halonen, Anna-Maja Henriksson och Sanna Marin, som alla är finländska politiker varav 7 olika yttranden är valda för avhandlingen. Yttrandena blev valda för att föremålen har eller har haft en inflytelserik position i Finlands politiska domän. Deras yttranden var även tillgängliga på det begärda språket dvs. svenska. Anderssons och Henrikssons modersmål är svenska och Halonens och Marins modersmål är finska, men alla yttranden är antingen översatta till svenska eller ursprungligen på svenska.

Avhandlingen är en inblick på utbudet inom politisk diskurs som är gjord med kvalitativ forskningsmetod. Den kvalitativa forskningsmetoden används i avhandlingen för att forska specifika politiker och deras yttranden samt tal- och textkunskaper. Jag analyserar specifika yttrandefall i stället för mängden av yttranden som politikerna ger ut även om mängden av retoriska medel i politiska utlåtanden diskuteras kort i avhandlingen. Det vill säga att analysen omfattar fall som uppstår i politiken och som är givna av den begränsade grupperingen, och av dessa fall räknas det ut hur mycket retoriska medel är använda i diskurser.

I denna avhandling behandlas teorin om retorik, retoriska stilfigurer samt hur politikerna bygger upp sina yttranden – antingen tal eller text. I början av avhandlingen diskuteras den teoretiska översikten på vad tal, skrift och retorik innehåller samt överförs diskussion från retorik till politik och kriskommunikation. Efter litteraturöversikten om tal, skrift, retorik och politik följer avhandlingens analys. I analysen studeras hurdana ordval, retoriska medel och vilken typ av utlåtande yttrandet är. Analysen stöder kännedomen om retoriska medel inom politisk diskurs samt de aspekter politiska diskurser har. Eftersom det kan vara möjligt att retoriska medel inte hittas tydligt från yttrandena så är det viktigt att diskutera olika aspekter av texten med en retorisk synvinkel, det vill säga med kritisk och politisk diskursanalys.

Avhandlingen är ihopsatt av aktuella och allmänna tal och texter. Eventuellt finns det några tal som är från 2011 medan andra tal är från 2020-talet, men alla har lika viktiga funktioner i avhandlingen. De tal som används är alla övertygande tal eller texter med hänsyn till det allmänna temat.

Avhandlingen innehåller teori och diskussion från exempelvis Elaine Eksvärds (2016) bok *Snacka Snyggt* och Siv Strömqvists bok *Konsten att tala och skriva* (1998), men även material som behövs för att utföra en bred inblick på vad som ett bra tal eller en bra skrift innehåller. Angående retoriken används material av Peter Cassirer, Peter Haraldssons och Göran Häggs, samt olika källor kring ämnet. En av den mest refererade forskaren för avhandlingens del om kritisk och politisk diskursanalys är Teun A. van Dijk, som är en av de forskare som grundade teorin om kritisk diskurs (eng. *critical discourse studies*). Han har fokuserat till exempel på litteraturens teori, text och grammatik, text processens psykologi samt relationen mellan ideologi, makt, kunskap samt andra. (van Dijks u.å.) Olika forskare kring ämnet citerar oftast honom, för att han har forskat ämnet noggrant.

Eventuellt fokuserar man på ett av avhandlingens huvudteman – diskursanalys och särskilt kritisk och politisk. Temat innehåller diskussion om olika analyseringsmetoder och medel som kan användas för att forska och studera politiska tal och diskurser. I avhandlingen används material från Christina Schaffner (1997) och John Wilsons (2001), som båda är viktiga källor angående temat, men andra viktiga artiklar samt böcker används för att få bredare synvinkel på politisk diskurs och dess bakgrund. I avsnitt 2.4.3 diskuteras politiska kvinnor och deras ställning i media genom Mäkeläs (2018) avhandling om finländska kvinnopolitikers relation med media. Mäkelä gjorde en omfattande och genomgripande avhandling där hon intervjuade politiker och deras erfarenheter med media.

1.3 KRITISK OCH POLITISK DISKURSANALYS

Även om många diskursanalyser fokuserar på olika aspekter inom samhället, inom politiken eller på maktstrukturer i olika grupper, är allt inte kritisk eller politisk diskurs. Men eftersom en stor del av diskursen är kritiska eller politiska, bör man ta till hänsyn de olika alternativ som finns att analysera olika strukturer i text eller tal. (Wilson 2001:399) I avhandlingen använder jag både politisk och kritisk diskursanalys, vilket kräver att terminologin förklaras.

Kritisk diskursanalys – hänvisas i avhandlingen med förkortningen *CDA* (eng. *critical discourse analysis*) – är en analysmetod som ger verktyg att kritiskt kunna analysera diskurser. Den fokuserar främst på sociala problem och politiska situationer och kan därför kallas för en sociopolitisk analysmetod. För att CDA inte har särskilda ramar kan man använda den i många olika teoretiska och analytiska studier. (Van Dijk 2001:353–354) Jag använder *kritisk diskursanalys* för att kunna analysera vad talaren har försökt att uppnå i sina tal. Enligt van Dijk (1995) beskrivs kritisk diskursanalys som en specifik problemanalys i stället för en helhetsstudie. Diskursanalysen är kritisk då man studerar någonting som gäller social ojämlikhet, såsom rasism, sexism eller ojämställdhet. CDA använder kritiska strategier, ställningar och attityder i studierna om skriftliga samt muntliga situationer. (van Dijk 1995:11–18) Därför är både CDA och PDA nyttiga och användbara i min avhandling.

CDA har två olika kategorier. Forskning på mikronivån med CDA studerar användningen av språk, diskurs, verbala samspel och kommunikation medan ämnen inom makt, dominans eller ojämlikhet studeras på analysens makronivå. Då mikronivån används betyder det att det finns en specifik del i diskursen med den sociala aspekten men eftersom till exempel ojämlikheten diskuteras, måste man använda makronivån samtidigt. I dagliga diskurser och kontexter används både mikro- och makronivåer som en gemensam konsensus. (van Dijk 2001:354)

Det är möjligt att använda makro- och mikronivåer samtidigt i kritiska diskursanalyser. van Dijk skriver om olika kategorier som kan forskas med både makro- och mikronivåer, såsom studier inom medlemmar och grupper, ideologi, lagstiftning samt personliga och sociala intellektuella faktorer. Forskningsföremål kan ha egna minnen, kunskaper och åsikter, men även samma ideologier. Ideologierna som forskas kan vara specifika för en viss social grupp, till exempel familjen eller den kulturrika omgivningen. Alla faktorer har interaktion och påverkan på den enskilda människan men samtidigt finns det en social ideologisk sammanfattning. (van Dijk 2001:354)

Även om kritisk diskursanalys handlar om strukturer och sociala ramar, handlar många analyser om olika sociala och politiska kontexter. Med CDA är det möjligt att forska om ojämlikhet bland de olika könen och har därför använts mycket i feministiska studier och i studier om olika maktstrukturer, såsom studier om rasism, ojämställdhet och sexism. CDA kan också användas i forskning av olika diskurser inom media. (van Dijk 2001:359–360) Dagens omgivning är fylld av olika mediekanaler som är splittrade till flera olika ämnesområden som studeras med kritisk diskursanalys.

Forskningsområden för forskning av mediekkanaler kan vara till exempel lingvistik i median, semiotiken, pragmatiken eller även olika studier inom kommunikationen. (van Dijk 2001:359)

I avhandlingen används även olika *politiska diskursanalysmetoder* – hänvisas i avhandlingen även med förkortningen *PDA* (eng. *political discourse analysis*). Enligt van Dijk (1998:11–13) är politiska diskursen både det som sker inom politiken samt den större bilden av själva diskursanalysen. Definieringen av politisk diskursanalys kunde vara att det är all diskurs som sker i någon form av text eller tal med politisk agenda. Det kan vara till exempel tal av presidenter, ministrar, parlamentärer eller olika politiska partier, men eventuellt allt som sker inom lokala, nationella och internationella nivåer. (van Dijk 1998:11–13)

Medan studier i kritisk diskursanalys handlar om strukturer och omgivningen, analyserar politisk diskurs den politiska kontexten i diskursen. Studier inom politiska diskurser kan innehålla en bred skala av olika ämnen och de kan analyseras med olika analysmetoder. Politisk diskursanalys har två egentliga egenskaper; det är antingen politisk diskussion eller annan diskurs. Politisk diskursanalys analyserar politiskt innehåll eller politisk kontext. Det kan eventuellt vara svårt att skilja mellan normal diskursanalys och politisk diskursanalys eftersom nästan all diskurs är politiskt. Därför använder man termen politisk diskursanalys främst med diskurser som sker i politiska sammanhang. (Wilson 2001:398)

Politisk diskursanalys har funnits så länge som politiken har funnits, medan moderna retoriska studier är mera medvetna om olika aspekter inom kommunikationsforskning, historiska aspekter i diskursen och konstruktioner, sociala teorier och politiska studier. Det ger den moderna politiska diskursanalysen en bredare synvinkel på vad som ska analyseras och vad som kan hittas från olika diskurser. (Wilson 2001:399–400)

För att kunna analysera politiska diskurser bör man veta vad som analyseras och hur man gör det. Talets identifiering kan lätt kännas oproblematiske. Ifall politikernas diskurser skulle vara lätta att analysera, skulle temat inte vara för svårt eller obehagligt för föremålet eller forskaren. Alla frågor eller diskussioner kan inte besvaras med enkla svar. Det finns oftast så mycket mer inom själva ämnet eller diskursen för att kunna besvara alla frågor med enkla ja eller nej-svar. (Bull 2009:215–218)

Diskursanalysen kan vara om olika aspekter som syns i själva diskursen, men även hurdana ordval eller stilfigurer de har använt. På grund av politikernas främsta mål – att övertyga åhöraren – finns

inte problemet bara i politiska övertygande eller manipulering genom diskurser, utan även då när politikerna försöker dölja negativa aspekter i sina tal eller text. De försöker dölja de negativa sakerna med specifika ordformer och ordval så att talaren inte avslöjar för populationen eller åhörarna den verkliga situationen eller det riktiga problemet inom ämnet. (Wilson 2001:400) Det kan eventuellt visas som falsk information eller döljande av viktiga faktorer inom ämnet.

2 TEORI

Avhandlingens teoridel omfattar bakgrund och litteraturöversikten om teorier med diverse synvinklar. Avsnittet består av teori inom talkonst, skriffkonst, retorik och politik, men det finns även en kortfattad diskussion om kommunikation under kriser i slutet av detta avsnitt eftersom vissa analyserade tal är hållna under en krissituation.

Teoridelen börjar med att redogöra vad talkonst handlar om, hur tal uppbyggs och vad ett tal måste innehålla. Därefter följer delen av övertygande skrift varefter teoridelen av retoriken följer efter. Retorikdelen handlar om retorikens ursprung och historia samt vad termen retorik egentligen betyder. Delen börjar med en historisk inblick på ämnet med fördjupning i olika retoriska medel och argumentationstekniker. Därefter presenteras politik och retorik, samt deras förhållande med varandra. Det är även viktigt att redogöra vad politiska diskurser och vad politik egentligen är och hur de kan analyseras.

2.1 KONSTEN ATT TALA

Att kunna kommunicera både med tal och skrift är ju mer betydelsefullt. Vi lever i en värld med social media, nya tekniska apparater, skolor för olika behov och utbud av varierande typ av information. Det talas om falska nyheter och globalisering, men vad innehåller egentligen talkonsten? Det är lätt att tro att det bara är att tala och kommunicera, men det är någonting mycket mer. Man föds inte med förmågan att hålla tal, men alla kan lära sig att hålla offentliga tal. Det gäller bara att ta reda på olika komponenter som kan göra talet övertygande. Det gäller främst olika tekniker, men för att kunna behärska konsten att tala behövs även träning. (Strömquist 1998:9)

Medan Strömquist (1998:9) talar om själva behärskningen av talkonsten, skriver Lotta Juhlin (1999:14) att kommunikationen händer på mottagarens villkor. Talaren måste tänka på någon annan än sig själv när hen uppbygger ett tal, eftersom det är åhörarna som hen försöker övertyga med diskursen. Talaren uppträder inte bara för sig själv eller för egen nytta, utan hen måste även utge någon information till åhöraren. Enligt Juhlin (1999:14–15) är det också viktigt att tänka hur vårdat språk talaren använder. Det är viktigt att försöka få åhörarna att känna talet som sitt eget och nå en liknande språklig nivå med dem. Hon påpekar att där man försöker känna sig hemma har dialekterna

börjat användas mer i tal. De oroliga världssituationerna med vilsna människor kan få åhöraren att känna sig bekväm när hen hör någon viss dialekt eller sin egen dialekt i olika tal. (Juhlin 1999:15)

2.1.1 Efter förberedelse kommer tal

Vilka är de viktigaste sakerna som bör ske under talprocessen? Vad kommer först och kommer sist? Hur uppbyggs ett tal? För att tala offentligt framför en grupp av människor (kända eller okända) kan eventuellt vara obehagligt och nervositeten kan ta över. Med att förbereda sig för situationer där man ska hålla ett tal, finns det artiklar och tips hur man kan hantera och överkomma nervositeten. Därmed finns det mycket information på nätet hur man kan uppbygga sitt tal. Genom förberedning är det möjligt att minska eller undantränga nervositeten hos talaren. För att hålla ett offentligt tal inför en grupp, gäller det att våga försöka, vilja utmana sina egna kunskaper och att kunna överkomma egna fördomar. Det betyder också att man kan veta hur man förbereder sig inför talet med en metod som passar en själv.

Åhörarna är en av de viktigaste faktorerna i muntlig kommunikation. Kontakten mellan talaren och åhörarna kan ge talaren inspiration och ger en möjlighet att finslipa talet så att åhörarna kan förstå vad talet innehåller. Det är viktigt att tänka på åhörarna under talprocessen. Talaren måste tänka hur åhörarna hör talet och vad är den viktigaste informationen som de måste få av framträdandet. Frågorna som talaren kan ställa för sig själv är till exempel vem talet är riktat åt, hur många som kommer att lyssna på talet och vad de vill veta eller vad talaren vill att de ska veta efter talet. Det är även viktigt att tänka på hur ämnet påverkar åhörarna. Hurdan mottagning får det diskuterade ämnet eller behövs det mer diskussion kring ämnet? Vilka är deras attityder till ämnet och talaren? För att veta hur talet är mottaget, är det viktigt att arbeta mottagarorienterat. (Strömquist 1998:20–22)

När talprocessen börjar måste talaren välja ett ämne. Att välja ämne kan vara en av de svåraste situationerna i själva förberedelsen av processen, men med begränsningar från åhörarna (eventuellt lärare, kollegor, chefer eller organisationer) och egna intressen kan ämnet vara vad som helst från unika hobbyer till föreläsning om maskiner som används inom bilindustrin. Ämnesvalet kan vara beroende av flera olika saker såsom varför talet hålls eller till vem man riktar talet åt. Efter att talaren har hittat ett bra ämne åt sig själv bör hen söka efter material och argument som stöder talarens egna uppfattningar kring ämnet. (Strömquist 1998:29–31) Talaren stöder hans egen uppfattning av talets ämne och har bättre förutsättningar att eventuellt svara på frågorna som åhörarna möjligen har under

presentationen med att söka stoff och material inför. Enligt Strömquist (1998:29–31) kan bearbetningen av materialet stöda processen med att begränsa ämnet och fokusera på det begärda innehållet. Hon säger att en noggrann planering är någonting som måste göras under alla textproduktioner även om det skulle vara muntligt eller skriftligt.

2.1.2 Ett bra tal

Vad behövs för att hålla ett bra tal? Vi talar ju givetvis inte såsom vi skriver. När man skriver börjar det oftast med en stor bokstav och slutar med punkt, utropstecken eller frågetecken och om det finns ett subjekt och ett predikat i frasen så är det en fullständig mening. Men i tal är det möjligt att glömma reglerna och då blir meningarna möjligen ofullständiga. Ordföljden i skrift kan vara verkligt strikt men i tal är den inte lika normbunden. Även omstarter är vanligare i tal än i skrift. Det är på grund av det spontana och mindre vårdade sättet att kommunicera med andra. I många tal börjar meningarna med *det* och i tal kommer oftast subjektet och predikatet före ny information. (Hanson 2001:49–53) Det är väldigt vanligt att utkomsten i tal kommer mera spontant och kan därför inte vårdas så väl som i skrift.

En misslyckad presentation eller ett slätstruket tal kan ha många orsaker. Talaren har valt fel tid eller lokalen och situationen är inte passlig för presentationen. Det är inte värt att diskutera om åhörarna inte är mogna för att ta emot den information som talaren erbjuder. Det är också väldigt svårt att övertyga åhörarna ifall talaren inte har tillräckligt hög status eller kunskap om ämnet. Talarens kläder, användning av fel ord eller använda ord i fel situationer, eller att det inte finns någon entusiasm i talarens inlevelse vilket kan orsaka att presentationen blir misslyckad. (Haraldsson 2007:131) En presentation kan misslyckas om talaren är okunnig att diskutera saken utan att gå in på talarens personliga egenskaper och att hen inte kan fokusera på ämnet och har ingen koll om ämnets olika aspekter. Talet är aldrig bara för talaren, för att det alltid finns någon som lyssnar.

Det är viktigt att ha talets mål i tankarna. Ifall målet inte är klart för talaren själv kan åhörarna inte se målet bakom presentationen. Det är viktigt att talaren har en tanke om vad man vill nå med talet, annars kan man inte uppnå någon slutlig sammanfattning om temat. Om talaren inte har något mål, kan det verka som om hen inte har förberett sig för talet. Det kan orsaka en negativ bild av talaren för att hen inte har satt tid på presentationen eller tänkt på åhöraren. När talaren har gett en negativ bild

av sig själv, kan åhörarna börja tänka negativt om talaren. Under presentationen eller talet måste man veta och känna sig själv men även åhörarna. Ju mer man vet om deras kunskaper, intressen och tankar desto lättare är det att dela information om det valda temat. (Haraldsson 2007:131–132)

2.1.3 Talet uppbyggs av olika delar

När man tänker på att skriva ett tal, finns det många olika tips och tricks på internet. Det finns vissa saker som uppstår i alla kolumner och guider, även om det kan finnas eventuellt några skillnader mellan olika sidor. Men det som är gemensamt för alla är ordningen av kategorier i talet. Själva talet uppbyggs av tre olika kategorier – inledning, huvuddel och avslutning. Inledningen berättar en del om ämnet och vad som kommer att diskuteras. Huvuddelen är det som man tycker är talets viktigaste del och avslutningen är den delen av talet där man försöker sammanfatta vad som har blivit sagt och hur man tänker fortsätta därifrån, till exempel med ett påstående om det viktigaste ämnet i talet. (Strömquist 1998:17–18)

Enligt Azhar Sallomi (2018:358) kan inledningen börja med en aktion då talaren använder någonting för att fånga åhörarens fokus. Inledningen kan vara till exempel en fråga, ett påstående eller en historia, men det är då man måste fånga åhörarens intresse. Linköping universitetets lathund (Axelsson & Språkverkstaden vid LiU 2018) skriver att inledningen är stunden då åhörarna bildar en uppfattning av talaren och ämnet, så det är viktigt att ha en intresseväckande inledning. Inledningen är den som är början av talets röda tråd. Kommunikationsavdelningen vid Pittsburghs universitet (u.å.) påpekar att det även är viktigt att ge en inblick för den kommande diskursen i början av talet.

Efter inledningen kommer huvuddelen. I huvuddelen måste man tänka på förhand på *dispositionen*. Disposition betyder ordningen av talet. Vad är det som man vill diskutera först? Hur kommer man åt nästa ärende? Hur anknyts två olika saker ihop med varandra? Vad är det som man vill nå med talet? I huvuddelen ger man ut det viktigaste budskapet. Enligt kommunikationsavdelningen vid Pittsburghs universitet (u.å.) är det viktigt att få så viktiga punkter som möjligt, annars kan det vara omöjligt att följa efter talets genomgång. Genom dialog mellan olika påståenden kan man väcka intresse och ge en bild på mångsidig sakkunnighet med att jämföra olika argument med varandra.

Enligt Sallomi (2018:359) kan det finnas olika aspekter och delar i huvuddelen. Han påstår att det är viktigt hur man framför budskapet och ämnet till åhörarna. Med inklusive talesätt försöker man

utnyttja åhörarens behov av att tillhöra en grupp. Med ord som *vi* och *vår* får man en uppfattning att saken rör varenda en i rummet. Sallomi (2018:359) skriver också att med retoriska frågor man kan återkalla talets viktigaste argument, utan att egentligen fråga någonting. Men det som är det viktigaste i huvuddelen av talet är att ge bakgrundsfakta om ämnet. Med att ta fram olika motargumenten visar Talaren visar att hen har tänkt på olika synvinklar för egna argumentationer med att ta fram olika motargumenten under talets lopp. Huvuddelen byggs alltså upp av olika synvinklar och teman som möjligen väcker tankar hos åhöraren.

Talet slutar med en avslutande del – *avslutningen*. Avslutningen ska ha ett tydligt syfte eller en viss tanke som talaren vill att åhörarna tar med sig efter talet, skriver Cutrara (2019). För att få åhörarna att tänka på vad talaren försöker säga är det viktigt att de minns talet eventuellt även efter att talet är över. Avslutningen måste vara kort och sammanfattande, men eventuellt kan man ge åhörarna möjligheten att fråga eller tillägga något. (Sallomi 2018:359)

2.2 UPPBYGGELSE AV ETT ÖVERTYGANDE UTLÅTANDE

Ett utlåtande är ofast ganska kort och det har en självklar poäng som har en viss synvinkel på ämnet. Det finns flera olika typer av utlåtanden som skribenten kan göra, till exempel debattartikel, kolumn, nyhetstext, polemiskt inlägg samt flera andra. Vilken stil som skribenten än väljer, är det viktigt att tänka på vissa frågor som ska besvaras med kontexten. De viktigaste frågorna är vad texten ger åt omgivningen, för vem texten är riktad till, hurdana känslor eller tankar ska texten väcka hos läsaren och hur vet skribenten att hennes mål är uppnått. (Väliveronen 2020:83–94)

Såsom med tal finns det vissa strukturella egenskaper i varje text. Efter att skribenten har valt ämnet är det viktigt att vidga sina uppgifter om saken, ifall skribenten inte har en tillräcklig omfattning om ämnet. Det hör till att ta reda på motargumenten för att kunna debattera egna argumenten. Skribenten måste också veta vem texten inriktat är till. Skribenten ska även tänka på frågeställningen och hans synvinklar inom ämnet. Det är viktigt att skriva med egna ord, och akta att låna rakt från andra, för att det visar att skribenten har tagit reda om ämnet och vet vad hen skriver om. När man citerar eller refererar någon annan är det essentiellt att berätta varifrån informationen kommer och redogöra i källhänvisningarna eller liknande varifrån citatet är taget. (Väliveronen 2020:83–94)

Utbildningsstyrelsen i Finland (u.å.) har samlat en sammanfattande artikel om textgenrer i finländsk undervisning och hur text och textgenrer bör användas i undervisningen. Utbildningsstyrelsen påpekar att textgenrerna har olika sociala syften vilket betyder att de har olika språkbruk. Utbildningsstyrelsens artikel skiljer åt genrerna varav en av dem är argumenterande texter. Argumenterande texter innehåller förklarande texter som reflekterar eller diskuterar om ett ämne under textens gång. Argumenterande texter är övertygande texter, där personer med ett driv skriver om sitt ämne. Enligt Skolverket (u.å.) finns det ännu en underkategori för argumenterande texter – debattartiklar. De är texter skrivna av personer med omfattande sakkunskap och stort engagemang för frågorna, men artikeln är mindre personlig än exempelvis krönikan och insändaren.

En debattartikel innehåller en tes, som uppbyggs av sakliga och tydliga argument och motargument. Artikeln är uppbyggd oftast med en viss struktur. Texten börjar med en rubrik som presenterar tesen – eller ämnet – för läsaren varefter inledningen ger en inblick av den och berättar vad den innebär av och vad man ska inkludera i tesen. (Kinnunen 2020:137) Enligt Kinnunen (2020) bör inledningen väcka känslor och intresset vid läsaren och att inledningen skapar textens stämning.

Inledningen följs av behandlingen. Då utdelas information om argument som författaren använder för att bevisa eller övertyga sin tes. I argumentet bör det finnas sakkunskap och information som stöder tesen och gör dem trovärdiga och relevanta för tesen. (Kinnunen 2020:139–142) Eventuellt i detta skede kan författaren ta fram motargument för att kunna än en gång bemöta ämnets tes med egna argumenten. Sist i artikeln finns avslutningen som avslutar texten med en sammanfattning av tesen och uppmanar läsaren att agera. (Skolverket u.å.)

Jungar (2013) skrev för YLE (Yleisradio) om skillnaden mellan en nyhetstext och en kolumn. Det första han börjar med är att nyhetstexten är neutral medan kolumnen innehåller känsliga åsikter och är personlig för skribenten. I en kolumn måste det komma fram en åsikt som måste stödas tillräckligt med argument. Kolumnen ser aldrig likadan ut, utan den liknar alltid skribenten och hans åsikter. Den innehåller personliga tankar och ståndpunkter och skribenten måste ta ställning till ämnet med starka argument för att försöka övertyga läsaren med sina egna synpunkter.

En av de viktigaste sakerna i ett utlåtande är att väcka tankar och väcka olika reaktioner. Det finns inget behov att provocera eller orsaka harm bara på flit, men det är viktigt att argumentera tydligt vad textens ändamål är. Skribenten bör tänka på vad som är det viktigaste som hen vill säga med utlåtandet. (Jungar 2013) Ifall skribenten är intresserad eller har kännedom om ämnet kan det synas i

texten. Texten behöver inte vara svår att förstå eller komplicerad, eftersom läsaren troligen har mindre kännedom av ämnet. Jungar (2013) påpekar också att rubriken är den som lockar läsaren. Om rubriken är lockande och intressant väljer läsaren att läsa texten.

2.3 VAD ÄR RETORIK?

Merriam-Websters ordbok (sv. *rhetoric*) definierar begreppet *retorik* som följande: *retorik är konsten att tala eller skriva effektivt, något som härstammar från historien eller konsten att effektivt använda tal att övertyga åhöraren*. Retorik är alltså konsten att uttrycka sig och få fram sitt meddelande. Redan under antikens tider studerade filosoferna retoriken och vetenskapen om hur ord påverkar diskussionen eller talet. Under antiken forskades och studerades det främst muntligt och därför associerar man retorik med att hålla tal. Det betyder inte att retorik bara är om att tala, utan om litteraturens retorik, bildretorik och medieretorik då man kan hitta retoriska medel i reklam, filmer eller medier. Cassirer (1997) påpekar att retorik är sist och slutligen konsten att övertyga åhöraren i avsikt att åstadkomma någonting. Retoriken härstammar från Aristoteles tider på 300-talet f.Kr. och det har utvecklats under tiden till den retorik som än idag tillämpas. (Cassirer 1997:15)

Politiken kan emellertid vara långt ifrån de verksamhetsområden där retoriken vanligen har en viktig roll, men arten av retorik förekommer i många olika tillfällen som i prästens predikan, vid lunchbordet då man diskuterar med kollegor, i skolan där läraren försöker övertyga eleverna att ett visst ämne är viktigt att lära och inte minst i politiken. (Cassirer 1997:15)

Medan Göran Hägg (1998) säger att retoriken är en praktisk kunskap påpekar han att det handlar om olika tekniker och tillämpningar som utnyttjas i tal. Hägg skriver att retoriken har släktskapsförhållande med naturvetenskap och psykologi hellre än med de klassiska humanioravetenskapen. Retoriken talar inte om varför någon säger såsom hen gör utan liknar mera atomfysik eller genteknik. Retoriken är omoralisk eller kanske hellre amoralisk, eftersom retoriken inte kan värderas med moraliska principer. (Hägg 1998:9–11)

Även Elaine Eksvärd – Sveriges årets talare 2016 – skriver i sin bok *Snacka snyggt* om retorik. Hon skriver att retorik inte bara gäller att kunna tala utan det är även konsten att lyssna. Med att kunna hålla tal, är det viktigaste att åhöraren vill lyssna på dig. (2014:11) Men vilka medel kan man använda

för att få åhöraren att lyssna på talaren frivilligt? Det är därför det är bra att känna till retorikens historia.

2.3.1 Från antiken till nutiden

Hägg (1998:12–20) skriver i sin text att retoriken eventuellt har börjat redan några århundraden f.Kr. då det var under den tiden förväntat att varje fristående medborgare själv kan föra sina begärelser inför domstolarna. Hägg (1998) skriver att i tidernas början retoriken omfattade främst den muntliga kommunikationen på grund av att informationen fördes framåt via diskussion och tal. Han tar upp namnet Lysias som var en av de första bra talarna från ca 445–380 f.Kr. som använde olika retoriska medel för att övertyga åhöraren. Lysias kunde dock inte själv delta i diskussioner och i olika processer för att han var en invandrare, men han hade kunder som gärna använde honom för att han fick texten att låta som att kunden själv hade skrivit talet och dessutom lät talet trovärdigt. Efter Lysias kom Demosthenes (ca 380–322 f.Kr.), som är känd som en politisk talare. (Hägg 1998:12–20)

Eventuellt började samhället se att många bra talare kan övertyga det godtrogna folket och därför söka efter egen nytta genom att använda retoriska medel. En mördare kunde övertyga domstolen att släppa hen eller en jordbrukare kunde övertyga grannen att ge hen mera utrymme och mera jord att bruka. Medan retoriken och talkunnigheten kritiserades så växte det fram talarskolor i städerna runt om i Grekland. Där kunde man lära sig vissa regler om hur talet utformas och hur det bör framföras. Det var viktigt att studera och imitera de berömda talen för att lära sig från dem. I talarskolorna var det främst tanken att studerande kan framföra ett tal i olika situationer. Då uppstod begreppet retorik som också betyder talandets konst. (Johannesson 1992:17–18)

När man talar om retorik och antiken kan man inte utelämnat Platon (dog 347 f.Kr.). Han är högst sannolikt den mest inflytelserika personen i retoriken. Han är känd inom den västerländska filosofin men han arbetade även med matematiker, olika författare och lärare. Platon var också känd som en av de främsta kritikerna mot sofisterna – kommer från ordet *sófos* som översatts till vis – men retoriken som han utövade sökte inte efter sanningen. (Astrakan 2017)

Aristoteles, Platons egen elev och efterföljare, började använda retorik i sin skola. Aristoteles skrev också första boken om retorik som hade samma namn. Han definierade ordet på följande sätt: ”*retorik är konsten att vad än det gäller finna det som är bäst ägnat att övertyga*”. I boken diskuterar han

olika användningsstilar till att övertyga åhöraren i något visst ämne. På grekiska kan det talas om ordet *logos*. Aristoteles visade också hur talaren kan förstärka åhörarens ”affekter” eller ”passioner” med att välja effektiva och särskilda ord och uttryck men även bilder. Det kallas för *pathos*. Den sista av de tre viktiga grekiska termerna som Aristoteles presenterade är *ethos*. Ethos betyder att talaren försöker påverka åhöraren med talarens karaktär och personliga utstråling. Dessa tre termer var grunden till retoriken och har påverkat hur retoriken diskuteras och undersöks nuförtiden. Aristoteles försökte till och med forska åhörarnas känslor respektive deras typ eller klass som människor. Man kan påstå att psykologin och sociologin är retorikens hjälpvetenskaper och att alla de tre vetenskaperna ska stöda varandra. (Johannesson 1992:17–18)

Retoriken har alltså en stark historia redan från den grekiska tiden med de kända talarna och filosoferna, men även idag används olika retoriska medel i tal och text. I följande avsnitt beskrivs stilfigurer som härstammar från tiden då Aristoteles, Platon och andra stora filosofer levde.

2.3.2 Från allitteration till parallellism

I tal och skrift är det ganska vanligt att man använder olika *retoriska stilfigurer* även om man själv inte skulle märka det. Stilfigurer eller retoriska figurer måste inte nämnas utantill eller behärska all terminologi i ämnet utan enligt Hägg (1998:113) kan man använda stilmedel i tal och skrift antingen medvetet eller omedvetet.

Med figur menar man de konster som kommer redan från grekerna. Figureerna är de mest skilda berättartekniska, poetiska och stilistiska greppen i tal. Eftersom kommunikationens kultur under antiken var främst en muntlig kultur var det muntliga yttrandet och uppträdandet det som råkade skrivas ner och bevaras för de kommande generationerna. Därför räknas all analys inom stilistik till retoriken. (Hägg 1998:113–114)

Det finns en stor variation i stilfigurer som alla har en viss mening i retoriken. Nedan beskrivs några stilfigurer med hjälp av Juhlin (1999:38–41), Häggs (1998:113–119) och Perssons (2002:49–54) definitioner och beskrivningar om stilfigurer. Alla exempel är skrivna och påhittade av skribenten själv.

Idiom är kanske en av de mest kända retoriska stilfigurerna. Enligt SO (sv. *idiom*) är idiom ”ett fast uttryck vars innebörd inte framgår av de ingående ordens betydelse”. Idiomen är kända inom marknadsföring, lättare texter eller fraser men även i politiska diskurser. Idiom är inte ordagrant till vad skribenten eller talaren vill säga, utan med ordspråk försöker man tillbringa mer variation till språket. (Glucksberg 1993:6–7)

Hyperbol, *ironi* och *metafor* samt *sarkasm* och *liknelse* är kanske de mest kända retoriska stilfigurerna. Med hyperbol överdrivs frasen medvetet och tydligt. (Burgers, Renardel de Lavalette och Steen 2018:72–75) Det används också i politik – såsom USA:s president Trumps fras “Make America great again” – men även i andra sammanhang också. Hyperbol kan vara till exempel fraser om någonting som är väldigt stort, farligt, litet eller något annat adjektiv. Ironi används då man säger annat än vad man menar. Ironi beskriver oftast motsatsen till vad det egentligen talas om. (Burgers, Renardel de Lavalette & Steen 2018:72–75)

Du kommer att dö när du får höra sången!

(Hyperbol: överdrivning)

Vilket fint väder!

(Ironi: vädret är på riktigt dåligt)

Metafor är en överförd betydelse som direkt jämför två saker. Metaforer används då man försöker beskriva någonting med andra ord. (Juhlin 1999: 38–41) Sarkasm är en överdrivning av ironi och då försöker talaren hånfullt och elakt använda ironi om någon annan (Persson 2002:49–54). Liknelse kopplar ihop två minnesstrukturer till en bild oftast med prepositionen *som* (Juhlin 1999: 38–41).

Du är den sötaste karamellen.

(Metafor: du är verkligen vacker eller söt)

Hon är ju världens mest kända person.

(Sarkasm: talas om någon som inte är känd)

Det var lätt som en plätt.

(Liknelse: någonting är lika lätt som att laga en plätt)

En *alliteration* menar att man repeterar ett visst ljud i varje ord och börjar antingen med samma vokal eller samma konsonant (Hägg 1998:113–119). Enligt Sallomi (2018:359) lägger man tonvikten på de viktigaste orden i meningen. En alliteration kan vara till exempel:

Sjungaren i vita skeppet ute på sjön sjöng schlager.

Katten i kokshatten kacklar på konstnären med kladdiga kläder.

Med alliteration förstärker man början av orden men det finns flera olika sätt att förstärka hens meddelande. Medan alliteration repeterar samma ljud i början av ordet, stärker *assonans* ljudlighet inne i ordet. Både alliteration och assonans leker med ljudligheter men på olika sätt. (Sallomi 2018:359)

Enligt Merriam-Webster (sv. *allusion*) är *allusion* en syftning eller indirekt referens till någonting som är känt från litteratur, vissa personer eller från olika händelser. Det hänvisar till någon begagnad fras som största delen av människorna borde veta och är kanske någonting som tillhör allas allmänna utbildning. Ett bra exempel är användning av hänvisningar från Shakespeares noveller och böcker, till Agatha Christies karaktärer såsom Hercule Poirot, Miss Marple samt Sir Arthur Conan Doyles karaktär Sherlock Holmes. Att hänvisa till kända karaktärer är någonting som syns även i daglig kommunikation såsom fraserna:

Att äta eller inte äta, det är frågan.

Att koka kaffe eller inte, det är frågan.

(Hänvisar till Shakespeares fras: *Att vara eller inte vara, det är frågan*)

Du är nog en Sherlock när du hittade svaret själv.

(Hänvisar till karaktären Sherlock Holmes)

Många använder allusioner omedvetet. Allusioner kan förstärka åhörarens känsla av att det är någonting som hen tidigare har hört och kan därför kännas bekvämt, tryggt och välkommande för hen. Med allusion förstärker skribenten känslan av samhörighet genom att använda *anafor* (upprepning) som retoriskt styrkemedel. Anaforer används oftast i början av satserna och är även vanliga i dikter och sångtexter, men även i korta fraser som kan användas till exempel i marknadsföring. (Juhlin 1999:38–41)

Vi kom, vi lärde, vi stödde varandra.

Du käre, du klarar det. Du är stark.

Även Edith Södergran (Södergran 1916) har använt anaför i sin dikt *Vierge Moderne*. Anaforer ger texten ett högtidligt retoriskt intryck som kan förstärka åhörarens känsla om gemenskap (Hägg 1998:113–119). I den exemplet ovan kan man även hitta *asyndeton* och *stegring*. Med asyndeton lämnar man bort bindeorden (t.ex. *och, samt, eller*) och med stegring används ökning av intensitet i sammanhörande led (Persson 2002:49–54). Motsatsen till anaför är *epifor*. Epifor upprepar ord som står i slutet av satser. (Juhlin 1999:38–41)

Du vann, vi vann, alla vann.

(Epifor)

Det finns flera olika stilfigurer såsom *retorisk frågesättning*. Vid en retorisk fråga väntar talaren inget svar. Det är ganska vanligt att använda olika stilfigurer såsom retoriska frågor även i vardagligt liv. När åhörarna lyssnar på talaren eller läser texten börjar de ta fasta på olika stilfigurer. Stilfigurer kan även användas för att rekonstruera talet eller yttrandet. (Persson 2002:49–54)

I Davids (2014:164–170) artikel om retoriska medel i politisk diskurs talar hon om att det finns ett retoriskt sätt som kallas för en lista av tre. Det betyder att talaren, eller skribenten, använder någonting i tre sammanhang, nämner tre saker eller repeterar ett visst ord tre gånger. Hon beskriver att den första påbörjar argumenten, andra framhäver eller svarar åt den första och den tredje ger förstärkning för de två förenämnda sakerna.

2.3.3 Varför argumenterar vi?

Att argumentera är att ställa olika påståenden mot varandra för att nå ett svar men det är möjligt bara om påståenden kan användas samtidigt. Med argumentationer och påståenden kan man nå en bättre bild på det diskuterade ämnet. Argumentation behövs i många olika situationer och sammanhang. Vid konfliktsituationer framkommer olika åsikter som bör hanteras för att finna vad som enar och sårar. För att hitta svar på öppna frågor genom att betrakta olika sidor och tankar om ämnet måste man tänka på vad som måste finnas med i diskussionen. (Hellspong 2013:17)

En av de bästa beskrivningarna av ordet *argumentation* är att förklara eller upplysa det valda ämnet. Det är viktigt att talaren tänker igenom varför hen argumenterar. Annars kan det finnas en risk att talaren är olämplig och hånfull. För att övertyga åhöraren kan man inte överväga den som lyssnar.

Människornas förmåga att argumentera är socialt inlastat och det beror på relationer med andra människor. Därför är argumentationer också knutna till de människor som uttrycker sina åsikter samt de som lyssnar. (Hellspong 2013:18, 30, 37)

Cassirer (1989) skriver att många tror att beslutet som fattas på ett möte eller ett sammanträde bestäms under mötet, men enligt honom är det inte så. Många beslut avgörs redan i förväg under utredningsarbetet. Med materialet som har kommit upp under utredningsarbetet övertygar man sällskapet att det blir ett visst beslut. Det vill säga att manipulering (eller övertygande) börjar redan före själva sammanträdet. (Cassirer 1994:47–48) Hellspong skriver att man försöker nå någon poäng i ett tal. Då bekräftas oftast tesen och bekräftas ett beslut som har gjorts av deltagarna i argumentationen. (Hellspong 2013:151) Skillnaden mellan manipulering och argumentering är att den som manipulerar inte vill diskutera med den andra, utan försöker få sin åsikt igenom i helheten. Alla vågar dock inte diskutera med motståndaren, men att kritiskt kunna lyssna på talaren ger en bra blick på det som talaren vill nå med talet (Eksvärd 2014:138).

Då man försöker övertyga andra är syftet med argumenteringen försöket att få någon att ta emot, tro och lita på talarens motiv bakom argumentationen. Man skiljer oftast åt orden *övertyg* och *övertala*. Att övertyga är att få någon att tro på någonting medan övertala är att man försöker få någon att göra någonting. Man kan även använda argumentation för att övertyga eller övertala sig själva. (Hellspong 2013:27)

När man börjar med att planera sina argumentationer bör man bestämma vad man är för (pro) eller emot (contra). Oftast avslöjar inte de mest framgångsrika talarna och övertagarna vad de är emot. De väljer att attrahera åhöraren med någonting som de båda vill nå i stället för att säga vad de inte vill nå. (Eksvärd 2014:132)

Med retorisk argumentation försöker man avslöja orsaken bakom människornas val och övertyga varandra effektivt. Retoriken är att övertyga andra. Det betyder också att man använder olika argumentationer och med dem försöker man motivera sina val i tal. Det vill säga att även argumentation kan vara retorik. (Kjeldsen 2017:54) Enligt Kjeldsen (2017:54) syns retoriken och argumentationen även i pressen och särskilt i bilderna i social media. Retoriken och argumenten kan därtill hittas genom andra synvinklar än från talet. Politikerna kan använda retoriska argument även i kroppsspråket, genom att förstärka vissa ord och uttryck med olika gester.

2.4 POLITIK OCH RETORIK – HAND I HAND ELLER ISÄR

Politik är ett spel om att nå makt inom statens högsta positioner. I mitten av politiska aktiviteter finns språket och kommunikationen. Då talas det om politisk diskurs. Aktörerna och användarna av politisk diskurs är alla politiker som försöker nå antingen något personligt mål eller ett particentriskt mål. Politikernas diskurser är en del av politiska handlingar och bör därför kallas politiska diskurser. En del av politiken är alltid social aktion och interaktion eftersom politikerna talar inför publiken och med varandra för att försöka nå något beslut om det diskuterade ämnet. (Ralph, Ongarora & Matu 2016:69)

Politik finns överallt. Vissa diskurser, såsom den politiska eller den filosofiska diskursen, är typiskt argumenterande. I både filosofiska och politiska diskurser möter många olika innehåll och argumentationer och det kan råka orsaka konflikter. Om diskursen blir *hegemonisk* (härskande) innebär det att diskursens utgångspunkter i all diskussion är handledda. Därför bör diskursen orientera sig mot en handledd utgångspunkt för att kunna övertyga. (Hellspong 2013:108–109)

Organisationer har oftast ett eget politiskt system. Det finns inte bara ett enda system som fungerar för alla organisationer utan varje politiskt system måste planeras så att det fungerar just i den organisationen. Även Finland har ett politiskt system. Den viktigaste och centralaste organisationsdelen i det finländska politiska systemet är staten men det finns en tredelning som använder statens lagstiftningsmakt. Då är riksdagen, statsrådet som är lett av statsministern, och rättsväsendet de tre egentliga organisationsdelarna som använder lagstiftningsmakten i Finland. (Saukkonen 2007)

2.4.1 Politiska tal

Politiska tal har två kriterier. Det första kriteriet är att ett tal är politiskt om det handlar om något ämne som har med politik att göra. Sådana teman kan vara ett politiskt dilemma, diskussion om politiska aktiviteter eller idéer som framställs i en politisk situation. Det andra kriteriet är att det oftast är inriktat till en större publik. De som oftast håller politiska tal är politiker i högre positioner eller har viss mån av erfarenhet inom ämnet. De håller tal om ämnen som samma ideologiska eller politiska

grupper eller partier uppfattar att vara viktiga eller har någonting att säga emot någon annan ideologisk grupps idéer. (Schäffner 1997:2)

Det är viktigt att skilja på vanliga kommunikationssituationer och de exceptionella diskussioner som hålls i politiska diskurser. I de exceptionella politiska diskurserna måste man ta hänsyn till att det inte gäller bara omständigheterna mellan talaren och åhöraren utan tredje personen "de" finns alltid med. När det talas om "de" samt om "jag" och "du" ställning mot "de" kallas det till ett representationstal. Det vill säga att då det diskuteras om "de", representerar man sina egna åsikter och argumentationer om något visst tema. I en politisk representation går man ända till de strukturer som uppehåller samhället. I en riktig politisk diskurs och ett argumenterande representationstal tar man inte hänsyn till talarens egen politiska status. (Pekonen 2011:91–93)

Det egentliga politiska talet försöker provocera den självklara ordningen i omgivningen med att ifrågasätta diskussioner och diskurser om olika ämnen som diskuteras i regeringen (Pekonen 2011:95). I mitten av kommunikationen gäller det att ett betydelsefullt meddelande är utdelad till åhörarna. Det vill säga att man vill att åhörarna förstår vad måste komma fram av meddelandet. Det måste finnas något mål eller någon betydelse i diskursen. (Ralph & co 2016:69)

2.4.2 Argumentation i politik

I politiken är det vanligt att avgöra en åsiktskonflikt genom att använda en regelstyrd diskussion kring argumenten. Då används kritisk diskussion och medparterna ges möjligheten att argumentera sina val och åsikter. Olika normer eller ideal är inte nödvändiga för att kunna bedöma en argumentation i politiken, men tre normer reglerar diskussionen. Den första är den kognitiva normen som kräver hållbarhet av diskussionen, då det sagda kan stödja argumentet ifall motparten inte har redan godkänt det. I kognitiva normen är också argumentets relevans. Diskussionen bör hålla sig till det relevanta, då det diskuterade innehållet består av giltiga, fulla, oberoende och konsekventa argument. (Hellspong 2013:314–315)

Den andra normen är den språkliga normen, som kräver ett klart och begripligt talesätt av diskussion, så att åhöraren lätt kan förstå det som sägs. Det är också viktigt att sakligheten och kortheten planeras i förväg. Det är viktigt att hålla sig till ämnet och hålla diskussionen tillräckligt kort så att åhörarnas motivation inte sjunker under presentationen. Den tredje normen är de sociala normerna. I sociala

normer inkluderas talarens ärlighet, öppenhet, talarens rättvisa och respekt för åhöraren. Det är viktigt att kunna vara ärlig och öppen om vad som sker och inte försöka gömma negativ och obehaglig information bakom lögnar eller på olika sätt försöka dölja väsentlig information från åhöraren. (Hellspong 2013:315–316)

Oftast när politikerna talar inför media blir talen betonade så att argumenten och stilen är vårdad och planerad för åhöraren. Det skiljer sig från tillfällena då politikerna diskuterar bakom stängda dörrar. (Pekonen 2011:103) Johanna Mäkelä (2018:76) diskuterar den politiska kommunikationens stora förbindelse till media och synligheten i media. Då det talas om politisk kommunikation så strävar politikerna till att maximera synligheten för det positiva utlåtandet i media i stället för det negativa. Det verkar som att politikerna försöker skymma den negativa synligheten.

Christoph Sauer (1997:36) beskriver att dagens politiska retorik inte är exakt detsamma som användes i antikens Grekland. Han påpekar att man tidigare talade om egna mål och personliga erfarenheter men nuförtiden talar man om vad en grupp av människor tycker och tror om saken – man talar med partiets ord och inte med sina egna.

Matti Wiberg (1990) diskuterar problemen i politisk debatt och argumentation. Han säger att politikerna försöker byta ämne i stället för att diskutera om det ursprungliga ämnet. När partiet eller riksdagen vill diskutera om till exempel arbetslöshet så tar någon fram immigrationen även om det inte var poängen i hela diskussionen. Wiberg skriver att man inte kan hoppa tillbaka till startpunkten i politiken eftersom det inte finns någon politisk startpunkt. Det som diskuteras kan egentligen avgöras först när alla diskussionsparter har nått en gemensam slutsats. Det är oftast efter en lång och omväxlande diskussion och argumentationer fram och tillbaka. (Wiberg 1990)

2.4.3 Politik, media och kön

Journalistik är fortfarande ett kön-reglerat socialt område där män anses vara bra med ekonomi, politik och ledarskap medan de ”mindre intressanta och viktiga sakerna”, som känslor och förhållande, är vad kvinnor behärskar (Ruoho & Torkkola 2010:11). Det finns olika sätt att framhäva hur kön syns i journalistiken. Oftast inkluderar det olika sätt att förhindra kvinnornas framgång i arbetslivet, attityder och fördomar om diskurserna med kvinnorna samt hur kvinnorna kommer att kunna balansera arbetet och familjen (Ruoho & Torkkola 2018:71). Även om kvinnorna borde vara

likvärda i Finland, finns det ännu ojämlikhet gällande förväntningar mellan kvinnor och män. I medierna sägs det att kvinnorna måste välja mellan arbete och familj, medan frågan om familjen eller hur de kommer att hantera livet när de har familj och barn hemma ställs aldrig åt männen. Man antar fortfarande att skötseln av hemmet och barnen är på kvinnornas konto, fastän så borde det absolut inte vara i ett jämlikt samhälle. (NYTKIS u.å.)

Även om kvinnorna har förtjänat sina platser inom den politiska diskursen, håller median och journalisterna ännu fast i de forna traditionerna och de föråldrade könsrollerna (Mäkelä 2018:80). Å andra sidan har familjelivet ansetts som en bra sak för imagen. Politiker med familjeliv känns möjligtvis mer tillgängliga och de är lättare att identifiera sig med. Det regelbundna familjelivet ger eventuellt också en bild av mjukhet och mänsklighet, vilket å andra sidan kan vara ödmjukande för en del människor. Ross och Carter (2011:1161) påpekar att även om kvinnorna är med i diskursen är journalister och median mera intresserade av män och deras åsikter.

Mäkelä (2018:81) poängterar att median fäster sig oftare vid kvinnornas än männens utseende; hur de ser ut, hur gamla de är, hurdana miner eller gester det gör, men även hurdana kläder de använder. Enligt Ross och Sreberny (via Mäkelä 2018:81–82) beskrivs kvinnorna i politiken som kvinnopolitiker i stället för bara politiker såsom män beskrivs i median. De påpekar att det finns både höga krav och fördomar mot kvinnorna i politiken. Kvinnorna bedöms oftare än män också enligt deras ålder och förhållanden.

2.5 KOMMUNIKATION OCH KRIS

Kriskommunikation är kommunikation som används vid diverse kriser. Sedan utbrottet av Covid-19-pandemin har vi fått vänja oss vid uppdateringar och diskussioner av krisens påverkan på samhället här hemma och runtom i världen. Riskommunikation och ledning under krissituationer definieras nuförtiden som en industrigren som baserar sig på kompetenser och standarder som stöds av akademisk forskning. Därmed har behovet av riskonsultering vuxit samtidigt med globalisering och lätt åtkomst till information om kriserna via sociala kanaler. (Frandsen och Johansen 2020/a:3)

Enligt Frandsen och Johansen (2020/a:17–18) pågår diskussionen om när begreppet riskommunikation började användas fortfarande. Vissa forskare anser att riskommunikation började användas år 1906 då ett tåg åkte ner i vattnet och 53 människor drunknade och dog, men

andra tycker att det började först år 1982 då sju personer dog i Chicago efter att de hade tagit cyanid innehållande medicin. Även om företaget bakom medicinen inte hade en kriskommunikationsplan, var de väldigt snabba med att ta itu med krisen. (Frandsen och Johansen 2020/a:17–18)

Krishantering indelas i tre grupper: allmän krishantering, politisk krishantering och organisatorisk krishantering. Allmän krishantering fokuserar på befolkningens säkerhet. Krishantering och kommunikation sker då det finns ett allmänt hot mot befolkningen i samhället. Målet med allmän krishantering och -kommunikation är att rädda människorna eller skydda dem från skada. Allmän kriskommunikation användes även under coronakrisen, under skogsbranden och under hotande väderförändringarna. Behovet till kriskommunikation uppstår inte före eller efter själva krisen utan då krisen pågår, för att kunna varna befolkningen. Allmän kriskommunikation är den äldsta och mest väletablerade av de tre grupperna inom krishantering. Den ansvarar för att lösa olika uppgifter under kriser och utbilda nya professionella kommunikatörer inom branschen. (Frandsen och Johansen 2020/b:60–65)

Almonkari och Isotalus (2012 via Mäkelä 2018:85) påminner om att median förväntar professionell kriskommunikation även av politiska ledare och samtidigt egenskaper att hantera negativ publicitet. Politikerna har märkt att för att kunna övertyga och hantera olika kommunikationssituationer lönar det sig att ha ett bra förhållande med journalisterna, kännedom om hur median fungerar och hur ens personlighet, karisma och lingvistiska egenskaper uttrycks i median.

3 ANALYS

I denna avhandling fokuserar analysen på hur de fyra valda kvinnliga politiker hanterar professionell kommunikation och hur retoriken syns i deras utbud. Kvinnopolitikerna i Finland valdes ut som studieföremål för avhandlingen eftersom kvinnorna har hittat allt mera sin roll i Finlands politiska värld under de senaste åren, som speglas i deras framsteg både i regeringen och lokalpolitiken. Teman i de valda yttrandena är jämställdhet, Coronautbrott och kvinnornas ställning i världen, men eventuellt även om jämlikheten inom antagningssystemet för högskoleutbildning i Finland. Det breda urvalet av teman sker också på grund av att vissa politiker har varit med i politiken tidigare och har därför inte likvärda eller jämförbara utlåtanden som skulle vara aktuella i dagens läge. Till exempel Tarja Halonen (född 1943) – Republikens president 2000–2012 – har varit ledamot och president före dagens sociala medier, kriser samt andra moderna diskurser.

Analysen fokuserar på retoriken i kommunikation, antingen muntlig eller skriftlig, och hurdana ordval eller retoriska medel de valda politikerna använder. Även om fokus är på retoriken analyseras även talets/textens uppbyggnad som diskuterades i teoridelen samt hur bra talaren argumenterar om sitt ärende. I denna avhandling används material som begränsar avhandlingen till ett specifikt område.

Största delen av talen eller texterna är ursprungligen på svenska, men eventuellt har vissa texter eller tal blivit översatta av Statsrådets kommunikationsavdelning eller ett tredje parti ifall det ursprungliga materialet är på finska. I analysdelen är den översatta texten diskuterad, vilket betyder att eventuellt översättningen är analyserad i stället för innehållet. Då analyseras ordvalen som översättaren har använt.

3.1 KVINNOPOLITIKER I FINLAND

På 1980-talet ökade kvinnornas andel i riksdagen med över 30 procent. På 2020-talet har andelen ökat från 30 procent till över 45 procent (år 2019 var antalet kvinnor 94 av 200 i riksdagen). Trots att kvinnorna är fullmäktigeledamöter bara cirka en femte del av stads- och kommundirektörer är kvinnor. Det vill säga att de högsta beslutsfattande posterna i kommunerna är främst bemannade av män. År 2000 var ett revolutionerande år: Finland fick den första kvinnliga presidenten i Finland – nämligen Tarja Halonen. (Nordgren 2013)

Även om kvinnorna i Finland har haft rösträtt sedan 1907, möter kvinnor och män olika krav inom politisk diskurs och dess regler. Kvinnorna har uppnått sin rätt att vara aktiva i politiken fastän kvinnor jämfört med män har annorlunda krav för att behålla sin *image* och hur de måste bete sig i median. Image är någonting som människorna själva bildar av andra objekt som till exempel kända människor, politiker, företag och olika *brand*. Både i SAOL (SAOL 2022, sv. *image*) och SO (SO 2022, sv. *image*) har man beskrivit att image är en förenklad bild eller föreställning om en person, dess egen personlighet och hur hen vill bli sedd framför andra. Det vill säga att vi alla har en image, men politikerna måste jobba hårt för att få en specifik image för publiken av sig själva.

Mäkelä (2018:80) skriver i sin avhandling att media- och kommunikationskunskaper samt konsten att uppträda alltid har varit betydande delområden i politiken, men även mera betydande nu med olika kanaler som bedömer och kritiserar politikerna. Enligt min egen uppfattning har situationen ändrats sedan 2018. Det finns flera sociala kanaler och utbudet av information och media är mer tillgängligt samt lättare att använda nu än någonsin tidigare. Det vill säga att politikerna syns mer i vardagen, deras åsikter syns på många kanaler och dagstidningarna talar om politikerna överhuvudtaget med en mera media-sexig och dramatisk synvinkel. Enligt Mäkelä (2018:80–82) förväntas kvinnor dock ännu ha en klassisk och konservativ närvaro i medier och kommunikation. Kvinnorna förväntas att stanna inom den (föråldrade) sociala könsnormen, men samtidigt är kvinnorna mera intressanta och de har möjligheten att förbättra partiets image med sina färdigheter och kunskaper i median.

Media påverkar människors tankar och uppfattningar av politiker, så att den påverkar direkt på politikernas image. Med uppfattningarna av politikern målas fortfarande en bild av människan bakom ansvaret och makten i landet, men efter det att kvinnorna har kommit med i politiken har även den politiska och allmänna bilden av politisk image och kultur ändras hastigt. För tillfället är sociala förhållanden och familjen viktigare faktorer i imagekommunikation och i det politiska spelet. Kvinnorna har "rånat", alltså tagit över, männens plats på den politiska arenan och median har makten att påverka vad och hur politiken kommer fram i samhället. (Mäkelä 2018:78)

I denna avhandling analyseras finska kvinnopolitiker som har varit synliga i olika diskussioner eller annars har intressanta tal eller skrifter att analysera som lockade intresse hos avhandlingens skribent. Studieföremålen blev utvalda för att materialet finns färdigt på svenska. Detta underlättar processen att analysera yttrandena. Kvinnorna som valdes som objekt för avhandlingen kommer från diverse partier och har förmåga att utarbeta svenska utlåtanden.

3.1.1 Li Andersson

Li Andersson föddes i Åbo år 1987 och har sedan 2010-talet varit aktiv inom politiken. Ända från början har hon haft tre stora målsättningar: att minska fattigdomen i Finland, öka jämlikheten och att lösa klimatkrisen. Dessa är stora frågor och hon har valt att driva dem i Vänsterförbundet där hon är ordförande. Hon har studerat folkrätt vid Åbo Akademi där hon specialiserade sig på internationell asyl- och flyktingrätt samt mänskliga rättigheter. (Andersson u.å.) Andersson har mångsidiga erfarenheter och skolning inom de ovan nämnda ämnena vilket gör det intressant att analysera och fokusera på hennes diskurser.

Andersson är en finlandssvensk politiker. Politikerna talar och skriver ofta med en politisk synvinkel eller de vill få läsaren att känna någonting (Schäffner 1997:2). I hennes kolumner och texter kan man märka att hon vill övertyga åhöraren eller läsaren. Den första kolumnen som presenteras i denna avhandling är en petition för kommunerna och den andra är mera personlig och har mera detaljerad information om hennes egen kommun (Åbo). Även om de båda ämnena är viktiga för Andersson känns den andra mera personlig.

I denna del av avhandlingen analyseras två olika texter av Li Andersson som är skrivna av henne själv. Båda texterna är skrivna ursprungligen på svenska och är cirka en sida långa. Första diskursen diskuterar skolmaten för barn och unga under coronaepidemin och hittas på statsrådets sida med namnet *"Inga barn eller unga ska behöva gå hungriga på grund av coronaepidemin"* (Andersson 2020). Det andra analyserade yttrandet är en kolumn med namnet *"Ett val om liv och död"* (Andersson 2021) som diskuterar välfärden i Finland.

3.1.1.1 *"Inga barn eller unga ska behöva gå hungriga på grund av coronaepidemin"*

Våren 2020 började den globala krisen med Covid-19 pandemin som har hotat både vår fysiska och mentala hälsa, men eventuellt orsakat en ojämställdhetskris inom välfärden för barn (Andersson 2020). I början av krisen publicerade Li Andersson (2020) sin kolumn om skolmat (eller brist på den) under pandemin. Kolumnen publicerades på statsrådets nätsida den 15 april 2020 – en månad efter att coronakrisen hade stängt skolorna i Finland.

Temat i texten

Temat i kolumnen är viktigt eftersom det i början av pandemin var svårt att varken nå eller kunna erbjuda mat för alla oberoende av den sociala bakgrunden. På grund av den härmed ökade skillnaden mellan de fattiga och de rika kunde skolmaten vara den enda varma maten som barnen fick varje vardag ifall vårdarna inte hade råd eller färdigheter att erbjuda liknande mat. Detta sades kunna påverka barnets välbefinnande (Andersson 2020).

Retoriska medel

Andersson börjar kolumnen väldigt starkt med faktabaserad information så det första retoriska medlet hittas inte förrän det andra stycket. Hon använder orden *inte ett/en enda* för att förstärka utmaningen att ta i beaktande alla som ingår i dessa två grupperingar (barn och unga).

[...] så att *inte ett enda barn och inte en enda ung person behöver gå hungrig* [...]

Även om anafören innehåller upprepning bara två gånger påpekar man att alla, oberoende av bakgrunden, måste inkluderas i dessa grupperingar. Det ger texten en förstärkande känsla av nöd och det är viktigt att diskutera ämnet.

I tredje stycke sista mening använder Andersson en liknelse som också kan tolkas som en metafor. I texten skriver Andersson om *grundpelaren för ett jämlikt utbildningssystem* där grundpelaren är en liknelse. En *grundpelare* kan hittas i byggnader där den är den som stöder byggnaden. Den anses vara av robust byggmaterial som är till för att hålla någonting i skick för livet. Enligt SO (SO 2020, sv. *grundpelare*) är en *grundpelare* någonting som utgör det som är grunden för någonting. Även om många anser att en grundpelare är byggelement, kan den i framåtskridande text även betyda grunden för någonting. Därför kan den anses vara en liknelse eller en metafor men samtidigt är den inte retoriskt stiliserad.

Andersson börjar femte kapitlet med en retorisk frågeställning, men svarar sist och slutligen själv på frågan; *Vad innebär detta i praktiken?* Även om frågan besvaras av Andersson själv kan det eventuellt få läsaren att grubbla över svaret innan läsaren kommer fram till det presenterade svaret.

Frågan kan få läsaren att ifrågasätta Anderssons förslag och möjligen komma med egna förslag eller helt enkelt väcka tankar kring ämnet.

I det näst sista kapitlet understryker Andersson sig själv och sina egna sammanfattningar på följande sätt;

Därför tror jag och förväntar jag mig att [...]

Där påminner hon läsaren att det är hon som tror på kommunerna och att hon inte kan säga vad andra tror om saken. Detta sätt att använda upprepning av ett ord kan tolkas också som anafor, men även som en stegring. Andersson stärker meddelandet med den andra delen och påpekar att det finns här två saker som hon är säker på – hon är säker på att hon tror och att hon förväntar sig inför någonting speciellt.

Textens typ

I sin text använder Andersson kontraargument. Enligt Eksvärd (2014:132) är kontraargumenten argumenten som påstår att skribenten vill motsäga någonting. Texten tyder på att Andersson har bestämt att vara emot barnfattigdom.

Anderssons kolumn kan sammanfattas att vara faktabaserad. Den har sist och slutligen inte så många retoriska stilfigurer eller medel vilket gör den ganska tom av retoriska medel. Pekonen (2011:91–93) påpekar att ett politisk utlåtande försöker provocera åhöraren med att ifrågasätta tankesätten kring ämnet, och det är just det som Andersson verkar försöka nå med texten. Det är möjligt att tanken bakom kolumnen var att den skulle vara en stark, faktabaserad text som är en petition till kommunerna att ta hand om skolbarnens och ungdomens rätt till näring med att erbjuda åtminstone en varm måltid per dag. Hellspong (2013:17) påpekar att med argumenterande texter försöker skribenten ta fram frågor och tankar med att framföra olika sidor om ämnet. I sådana texter är det trots allt svårt att hitta olika retoriska medel för att texten har en politisk ton. I politiska texter verkar det vara normalt att lämna ut retoriska medel, vilket gör analyseringen svår.

3.1.1.2 ”Ett val om liv och död”

”Ett val om liv och död” (Andersson 2021) är en kolumn som är skriven av Li Andersson för Hufvudstadsbladet (förkortat: HBL) den 17 december 2021. Andersson laddade dock texten även på sin egen blogg varifrån sen uttagna texten är forskat nedan.

Textens tema

I texten ”Ett val om liv och död” (Andersson 2021) diskuterar Andersson välfärden och fokuserar på olika individgrupper som skulle behöva mer stöd. Andersson påpekar att välfärdsområdena bör ta hand om sina invånare utan att utelämna sådana grupper som möjligen inte har energi, kunskap eller redskap att driva för sitt ärende. Såsom i Anderssons andra text ifrågasätter Andersson beslut och försöker provocera mer diskussion kring ämnet.

Retoriska medel

När man analyserar text måste man komma ihåg att även analysera rubriken. I detta sammanhang hittar man en retorisk stil redan i rubriken. *Ett val om liv och död* kan tolkas på åtminstone två olika sätt. Det kan antingen vara en hyperbol eller ett idiom. Hyperbol är överdrivning av någon situation men i detta fall kan det ifrågasättas. Som en ensamstående rubrik skulle den egentligen vara hyperbol, men ifall man går djupare in i textens meddelande kan det vara tal om liv och död. (Burgers, Renardel de Lavalette och Steen 2018:72–75)

Den andra retoriska tolkningen för *Ett val om liv och död* är att den är ett idiom. Enligt SAOL (SAOL 2022, sv. *idiom*) är ett idiom också känt som särspråk eller ett fast uttryck som många känner till. Frasen är känd på många olika språk såsom engelska – *a matter of life and death* – och finska – *kyse elämästä ja kuolemasta*. Det vill säga att med samma innehåll uttrycket är känt även internationellt på flera olika språk.

I kolumnens första kapitel kan man eventuellt hitta ett annat idiom. Andersson (2021) skriver *hoppas jag av hela mitt hjärta* vilket är ett känt uttryck när man har enorma förväntningar eller att man

hoppas så mycket som det bara är möjligt. Strax efter denna fras finns det en hyperbol – *livsviktiga* – men den har eventuellt samma problematik som frasen *ett val om liv och död*. Det är inte säkert om det verkligen är en livshotande situation och är därför viktig men på stilistiskt sätt är den en hyperbol.

Kolumnens fokus är på välfärden och det syns redan i andra kapitlet. Andersson (2021) använder anaför i andra meningen. Anaför upprepar samma ord många gånger inom samma fras. (Hägg 1998:113–119) I detta sammanhang är det ordparet *om* och *hur*. Det är inte möjligt att veta ifall det var ett medvetet val att upprepa orden, men de ger retorisk styrka i frasen:

Valet handlar om hur förlossningsvården ska ordnas i framtiden, om hur resurserna för åldringsvården kommer att utvecklas, om hur vi kan förbättra tjänsterna för att stöda barn och ungas psykiska välmående. (Andersson 2021)

Eventuellt använder Andersson anaför i senare sammanhang. Hon upprepar orden *Vad betyder* i fjärde kapitlet, men endast två gånger. Med bara två upprepningar ger den en rejäl stilistisk och retorisk styrka åt innehållet. De två meningarna är även retoriska frågesätt. Det väntas inget svar på frågorna (Persson 2002), utan hon försöker få läsaren att tänka på frågan själv. Det är möjligt att det inte finns några rätta svar för frågorna men det låter läsaren själv ifrågasätta sina egna tankar. I de här två frågorna syns även en liten *stegring*, alltså andra meningen är lite starkare än den första.

Vad betyder valfrihet...? Vad betyder mer "effektiv service"...? (Andersson 2021)

I det näst sista kapitlet använder Andersson idiomet *tak över huvudet*. Det är inte ett riktigt tak som sätts ovanpå huvudet, utan det betyder att någon får en bostad eller plats åt sig själv. Det betyder att de inte behöver vara rädda över att bli blöta i regnet eller att de skulle frysa under kalla nätter. Sist och slutligen talas det om att ha ett hem eller ett hus att bo i och det är just det som Andersson själv eftersträvar med kolumnen.

I kolumnen använder Andersson (2021) främst idiom som är kända som fasta uttryck. Hon använder även anaför (upprepning) och hyperbol (överdrivning) samt retorisk frågeställning. Det vill säga att det hittas åtminstone fyra olika retoriska medel i denna kolumn, som Andersson har antingen medvetet eller omedvetet använt för att förstärka läsarens intresse för ämnet.

Textens typ

Texten liknar en debattartikel samt en petition för kommunen. I texten skriver Andersson om välfärden i Finland och om vad hon hoppas att kommer att ske efter att välfärdsområdena och deras representanter blev valda i början av år 2022. Andersson påpekar att välfärdsområdena tar hand om människorna och deras välfärd, även de människor som inte har det bästa välmåendet. Hon skriver i texten att det är viktigt att förbättra vården för olika individgrupper såsom åldringar, barn och unga inkluderande deras psykiska välmående, men även stöda människor då de är som svagast, sårbarast och mest beroende av utomstående hjälp. Enligt Andersson glömmar man den sista gruppen oftast när välfärden diskuteras. I texten kritiserar Andersson (2021) Åbos (sin hemkommun) val att skicka alla bostadslösa till Helsingfors för att de inte har resurser att ordna bostad åt dem. Pekonen (2011:95) påminner att politiska tal försöker provocera och väcka tankar i läsaren för att börja en diskurs om ämnet och det är exakt det som Andersson försöker nå med texten.

Även om Sauer (1997:36) påstår att politisk retorik är nuförtiden particentrerat är kolumnen personlig. Även om texten är mindre vårdad, är den intresseväckande och ger läsaren mycket att tänka på.

3.1.2 Tarja Halonen

Tarja Halonen (f. 1943) är den första och tills vidare den enda kvinnliga presidenten i Finland. Hon blev vald till president år 2000 och återvald år 2006. President Halonen är utexaminerad som juris kandidat år 1968, varefter hon började arbeta som social- och organisationssekreterare för Finlands Studentkårens förbund och år 1970 blev hon jurist för Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFD rf. Hennes politiska karriär började 1974 som statsministerns huvudsekreterare varefter hon hann arbeta som fullmäktige från 1979 fram till 1996 och som minister 1987–1991 och 1995–2000 före hon blev vald till Finlands första kvinnliga president. Halonen är med i Socialdemokraternas parti. (Halonen u.å.)

Railo (2011 via Mäkelä 2018:84–85) har undersökt Helsingin Sanomat och deras sätt att tala om president Halonen. President Halonens karaktär talades om på grund av hennes – enligt median – dåliga klädstil. De skrev att Halonen inte kunde klä sig stiligt och att det var väldigt intresseväckande att hon kunde tvätta håret i toaletten på flygfältet. Även om hon är en framgångsrik politiker har hon

ändå hållit fast i sin vanlighet och vardaglighet. President Halonen beskrivs mer som en manlig politiker även om hennes karaktär inte speglar sig på varken ett eller annat sätt. Hon har arbetat hårt inom politiken och har en stark bakgrund inom utrikespolitiken.

President Halonen är i sina texter främst intresserad av mänskliga rättigheter, demokrati samt medborgarsamhället. Även den sociala rättigheten och jämställdheten ingår i hennes största intressen. Hon har arbetat hårt för dessa ämnen även efter presidentmandaten och fortsatt också att arbeta med hållbarhet och bärkraftig utveckling. (Halonen u.å.) Dessa ämnen verkar vara viktiga för president Halonen och det syns även i hennes utlåtanden.

3.1.2.1 Amnesty Internationals 50-årsfest

President Tarja Halonen höll ett festtal den 28 maj 2011 vid Amnesty Internationals 50-årsfest och tilltalade gästerna om grundläggande friheter och mänskliga rättigheter både runt om i världen samt nationellt i Finland. Talet är delat i fem olika delar, vilka är skilda med tre stjärntecken (***) . Det underlättar analyseringen för att då kan delen urskiljas.

Textens tema

I talet sporrar president Halonen gästerna på årsfesten att tänka på mänskliga rättigheter utomlands, vad som har gjorts och vad som bör göras och vilka aktörerna är i vår globala värld. Publikens tankeväckning må vara Halonens mål, som enligt Haraldsson (2007:131–132) och Hellspong (2013:151) måste hållas i baktanken vid planering av diskursen. Såsom Halonen berättar, sker konflikterna ännu idag med kvinnor, barn och civilbefolkning i mitten av det, som vi har fått veta genom ökande uppmärksamhet i mediediskursen. Aktiva frivillighetsorganisationer är stora aktörer inom kännedom av misshandel under konfliktsituationer eftersom nationalstaterna och de mellanstadiga organisationerna inte har resurser till att fästa uppmärksamhet vid missförhållanden. Halonen påminner att det är organisationerna och de oberoende medierna som öppnar våra ögon för misshandel för att deras uppgift är att vara kritiska mot makthavarna.

Även om talet innehåller mycket om mänskliga rättigheter påpekar president Halonen att jorden behöver en hållbar plan för framtiden. Det viktigaste hon tar upp om jordens hållbarhet är att säkerställa en ekonomisk tillväxt med tanken på ekologiska gränser och social rättvisa och det är därför vi behöver ett klimatavtal som grundar dess agenda för att förminska fattigdomen.

En av de viktigaste sakerna som Halonen säger i talet är att åhörarna måste komma ihåg att även om det känns att kränkningarna av de mänskliga rättigheterna sker annanstans, finns det även problem på den nationella nivån. I Finland finns det fortfarande rasism och främlingsfientlighet men även orättvisa mellan könen. Nummenmaas (2020) artikel stöder Halonens påstående om att rasism finns ännu i Finland. Artikeln påstår att över hälften av Finlands befolkning är eniga om att det finns rasism i Finland. Det borde finnas jämlikhet mellan människorna både juridiskt och etiskt och ingen får diskrimineras genom lagstiftningen, hos myndigheterna, av företrädare på arbetet, på grund av religioner och kyrkan eller av medierna.

Retoriska medel

President Halonen använder upprepning av ordet **rättighet** i ingressen ganska tydligt. Ordet hittas sju gånger bara i första stycket, vilket ger åhöraren en känsla att det är ett viktigt ord i talet och det är vad som talet kommer att handla om. Samma ord upprepas flera gånger under hela talet, vilket bara understryker känslan av att det är en viktig term.

Andra delen av talet är fylld av både faktabaserad information och tilltalar organisationernas roll i arbetet mot kränkningarna i mänskliga rättigheter, dock finns det ett retoriskt medel i tredje sista kapitlet, en hyperbol. I frasen

*Det senaste **glädjande** exemplet [...]*

använder president Halonen en hyperbol, men det är inte överdrivning av mäktighet utan att någonting är en god sak. I texten är det glädjande att någonting bra har hänt och sakerna har gått framåt från hur det har varit tidigare.

Även om tredje delen har inga självklara retoriska medel, finns det några i fjärde delen. Första kapitlet i fjärde delen talar kort om att det inte är bara utomlands som kränkningarna sker, utan också i Europa

och Finland. Sista frasen innehåller dock en stark påstående; *diskrimination är vardag*. Eventuellt kan det vara farligt att påstå saker, men i talet av president Halonen passar den utmärkt in. Enligt Hellspong (2013:30) är argumentationer och påståenden knutna till de människor som säger dem. Diskrimination är ett hot för jämställdheten och det är bra att hon tar itu med ämnet. Påståenden stärker meddelanden och har en rak och stark nyans i talet. Såsom det redan nämntes i analysen blir själva talet väldigt kraftigt då hon använder korta och koncisa fraser.

I slutdelen av fjärde delen finns det tre olika tillfällen då president Halonen använder retoriska medel. I frasen;

Förr i tiden (1) sade man att saker och ting (2) är precis som de ser ut.

använder president Halonen ett etablerat uttryck (1) och ett fast uttryck (2) som är markerade i frasen ovanför. Ett etablerat uttryck och ett fast uttryck kan vara en del av frasen som är byggt av flera ord för att nå en specifik mening i frasen eller ett ordpar som är två ord som är lika. Med dessa två sätt är det möjligt att betona saker och ting, såsom president Halonen gjorde i sitt tal. Dessutom använder president Halonen ett fast uttryck i nästa kapitel i frasen

I Finland liksom på andra håll har det

som betyder att någon annanstans händer det likvärda saker. Även om frasen kan analyseras så att den är ett fast uttryck kan det även vara rakt ordspråk då ordet eller ordparet betecknas ordagrant och talaren eller skribenten menar vad orden säger.

Nedan finns det ännu ett uttryckssätt som hittas från sista delen av talet. I början av frasen

vi alla och många, många andra uppskattar

sätter president Halonen ett tryck på ordet *många* med att repetera ordet. När ordet repeteras rakt efter varandra påpekas det att det finns flera som uppskattar någonting som talaren själv gör.

Textens typ

Halonens tal om jämställdhet och frihet är från början ett festtal men blir eventuellt ett opinionstal. Hon berättar om sina erfarenheter och globala tillståndet med jämställdheten utan att underskatta människornas visdom eller erfarenhet om ämnet. Hon framför tankar som är viktiga i det globala samhället. Det vill säga att även om det bara finns få retoriska medlen i talet, är talet väldigt politiskt och starkt. Talet har en argumenterande stil, för att hon argumenterar med sina egna åsikter samt diskuterar motargumenten på proffsig nivå. Hon försöker övertyga åhöraren om situationen i världen, hur Amnesty själv som organisation har påverkat och kan påverka och vad som ännu behöver bearbetning. President Halonen vill påpeka att vi inte är perfekta i Norden, även om vi har många saker i skick utan att vi måste ännu arbeta för jämlikheten och mot rasismen. Halonens tal är ett kontratal, för att attrahera åhöraren med ett gemensamt mål. Eksvärds (2014:132) teori om pro och kontraargumentation håller fasta i talet. Med retoriska medel sätter president Halonen vikt på de viktiga saker som ordet *rättighet* som repeteras flera gånger redan i början av talet.

Talet är väldigt tankeväckande, kraftigt och enligt den politiska diskursanalysen innehåller den många aspekter som försöker övertyga åhöraren. Talet är konstruerat med tanke på information om vad som har hänt, men även om den globala situationen med jämställdhet bland människorna. Halonen uppmuntrar åhöraren med en historisk inblick av Amnestys arbete men påpekar även att arbetet ännu inte är över. Det finns egentligen ganska få retoriska medel för att övertyga åhöraren, men vissa saker kom fram i talet.

3.1.2.2 President Tarja Halonen vid den Nordiska konferensen ”Att välja sin väg”

Det andra valda talet av president Halonen är talet hon höll den 13 augusti 2011 i Mariehamn vid den nordiska konferensen ”Att välja sin väg”. Talet är uppbyggd i tre olika delar vilka är skilda av varandra med tre stjärntecken (***) i den analyserade stoffen. Detta lättar analyseringsprocessen samt läsarens förståelse av ämnet, men även skiljer åt argumenten till egna delar. Det är viktigt att komma ihåg att talet presenterades år 2011 och att alla argumenten inte är relativa i det moderna samhället.

Textens tema

Talets tema är diskussion om jämställdheten och den ojämna könsrepresentationen i ledarskapspositioner. Halonen diskuterar om arbetsmarknadernas segregering och att det talas om positioner som är avsedda bara för vissa kön. Enligt Ruoho och Torkkola (2018:71) är det ett pågående ämne även i dagens samhälle. Talets syfte är diskussion om jämlikheten på arbetsmarknaden utan att bli diskriminerad på grund av könet. Även om talet inte har någon specifik rubrik är det helt klart redan från början att detta kommer att bli ett övertygande tal. Halonen tar upp redan i första delen och första stycket jämställdheten i Finland och internationellt genom egna upplevelser. Hon påstår att även om Finland är en föregångare på flera områden måste det ändå ske förbättringar angående jämställdheten i arbetsmarknaden.

Halonen diskuterar kvinnornas roll i Finlands beslutfattande organ och hur andelen av kvinnor i högre positioner korrelerar med andelen av Finlands befolkning. Hon tar fram löneskillnaderna och det sociala kravet, såsom Ruohos och Torkkolas (2018:71) diskussion om hur kvinnorna balanserar mellan arbetet och familjen, men diskuterar även om hur vissa branscher är ännu sedda som kvinnobranscher och branscher för män. I talet tar hon upp en viktig diskussion om löneskillnaderna och hur Finland redan har börjat arbeta för att minska skillnaden mellan kvinnor och män på olika arbetsområden.

I första delen av talet använder Halonen påståenden och aktuella erfarenheter. Även om första delen är sparsam med retoriska metoder, är den ändå retoriskt stark. Med påståenden och referering till en annan viktig person och en stor grupp av människor – kvinnorna – låter hon åhöraren känna att hon inte är den enda med ärendet om jämställdheten. Såsom Sauer (1997:36) och Pekonen (2011:91–93) båda påstår att politiska diskurser är inte bara för den enskilda människan utan främst för hela samhället, vilket Halonens text understöder.

Retoriska medel

I tredje stycken av första delen talar hon om hur det är slöseri med resurser att inte utnyttja kvinnornas kompetens. Med ordet *slöseri* påstår hon att kvinnorna är bättre än vad de ges akt på för tillfället eller hur man knappt utnyttjar deras egenskaper i samhället. Även om kvinnorna är utbildade är de oftare korttidsanställda och deltidsanställda jämfört med män.

I slutet av första delen av talet medger president Halonen hur det inte är problemfritt att kombinera arbete och familjeliv, men att det utsätts främst som kvinnornas problem. Enligt henne hade man inskrivit en motion för att minska löneskillnaden, varefter hon använde en retorisk fråga:

Kommer vi att nå detta mål?

Hon använde frasen för att kunna förstärka tanken att det kan vara möjligt. Eventuellt ställer hon sin fråga tvetydligt såsom hon själv inte skulle lita på att det skulle var möjligt. Sist och slutligen tycker hon dock att löneskillnaden mellan könen är för stor och allting som förbättrar situationen är ett steg framåt mot ett jämställt samhälle.

Den andra delen av talet inleder president Halonen lite skeptiskt med orden ***trots allt***. För åhöraren eller läsaren kan det kännas som om hon inte uppskattar den omtalade offentliga förvaltningen. Men det kan eventuellt även syfta på själva finska organisationskulturen att först nu sker förändringar i kvinnornas positioner i olika företag. Efter sin tvekan påstår president Halonen att även om en femtedel av finländska börsbolag ännu inte har kvinnor i styrelsen så börjar en långsam förändring ske i den maskulina organisationsledningen. I samma stycke använder hon ordet ***trots*** igen. Det ger intrycket att hon inte litar på att förändringen sker alls eller tillräckligt snabbt om inte vissa nödvändiga ändringar i valprocessen diskuteras.

Andra delen är fullständig och stark retorisk utlåtande även om den knappt innehåller några retoriska medel. Det som stiger ut från andra delen är dock hennes misstro på dåtida valprocesser och på att andelen av kvinnor verkligen bemöts inom finländska organisationskulturens maktpositioner. Användning av ordet ***trots*** ger läsaren eller åhöraren möjligheten att ifrågasätta kvinnornas antydda goda position och betvivla ifall organisationer ger ett intryck av jämställdhet för att få en bättre image och en uppfattning av att vara en föregångare inom jämställdhetsfrågorna.

Talet fortsätter raskt till tredje delen där president Halonen talar om hur kvinnorna är försiktigare med att inleda entreprenörskap än män. I tredje delen gällande kvinnliga företagare tar hon upp att kvinnorna ofta har mera erfarenhet och är självsäkrare när de börjar företagandet, men ändå drabbas av diskussioner om hur familjelivet och företagandet passar ihop. Egentligen borde frågan ställas åt alla såsom president Halonen säger i sitt tal.

Halonen slutar texten på följande stil:

och önskar givetvis er alla framgång och glädje i ert arbete

Frasen är ett jämnande uttryck eller uttryck som hörs ofta vid till exempel i slutet av olika tal. Även om talet har brist på retoriska medel, är det dock intressant att texten är innehållsrik med påståenden, tankeväckande talesätt och andra retoriskt märkvärdiga toner. Halonen tilltalade de närvarande och höll tanken på varför åhörarna var på plats och begärde dem att utmana omgivningens tankesätt så att administrationen skulle utvecklas till mera jämlik och genomskinlig.

Textens typ

Såsom president Halonen påpekar i sitt tal, är världen fortfarande väldigt mansdominerad. De branscher som kvinnorna söker sig till får inte likadana finansieringsmöjligheter som branscher som män dominerar. Hon litar dock på kvinnornas förmåga att kunna bilda nätverk med varandra och stöda varandra genom sina egna erfarenheter och sin egen kunnande. I slutet är hon, trots allt, helt övertygad om att det som har stigit upp under den nämnda konferensen, kommer att ge åhörarna och deltagarna goda exempel och modeller till att stärka jämställdhet i näringslivet och få styrka till företagandet.

I texten argumenterar Halonen sina åsikter enligt sina egna erfarenheter och försöker utnyttja möjligheten att väcka tankar för åhörarna. Texten är konstruerad så att både pålitlig information och egna erfarenheter är anknutna till varandra, utan att vara endast någondera. Enligt van Dijk (1998:11–13) förekommer konstruktionen av talet med tanken på informationen. Även om talet är riktat till kvinnor, är ämnet viktigt för alla.

3.1.3 Anna-Maja Henriksson

Anna-Maja Henriksson är från det tvåspråkiga Jakobstad som ligger vid kusten av den Bottniska viken och blev Svenska folkpartiets ledamot i riksdagen år 2007. Hon har utbildat sig till juriskandidat i Helsingfors, men därefter ingick snabbt i arbetslivet. Under åren blev hon intresserad av

lokalpolitik och började som stadsfullmäktige i sin hemstad. Efter några år sökte hon till riksdagen och kom in på sitt första försök. Henrikssons hjärtefrågor är en sund ekonomi för att garantera välfärden i Finland, att det ska löna sig att folk jobbar, att individen känner sig betydelsefull, samt att Finland har fungerande vård och omsorg för alla. Det vill säga att var och en har sin plats i samhället och de bryr sig om. (Henriksson u.å.) I riksdagen har hon varit justitieminister sedan Katainens regering som inledde sin verksamhet år 2011 (Riksdagen u.å./c).

Textens tema

I denna analys analyseras Henrikssons artikel om högskolornas antagningssystem som hon skrev i april 2022. Antagningssystemet för högskolestudier har diskuterats mycket under de senaste åren och därför är artikeln mycket aktuell. Angående temat skrev Rautio (2022) för YLE om antagningssystemet i Finland och hur det bör byggas om. För tillfället får studeranden mest poäng då de skriver en laudatur (bästa resultatet i studentskrivningarna i Finland) i matematik även om de inte söker till en linje som är relaterad med matematik. Även de humanistiska sökningsalternativen har samma system med att ge mest poäng när man får en laudatur i matematik även om matematik inte är det första som behövs vid studierna. Enligt Rautios artikel kommer antagningssystemet förändras senast år 2026 eftersom det nyaste systemet har fått omfattande kritik efter att systemet togs i bruk.

I texten diskuterar Henriksson om trycket som våra unga redan har innan de väljer riktningen av sin utbildning. De unga måste veta redan på högstadiet vad de vill bli för att välja rätta kurser i gymnasiet, eller för att komma in på linjen de söker till i yrkesutbildandet. Liksom Rautio (2022) påpekar även Henriksson att vissa ämnen ger mer poäng även om de inte är relevanta för det valda ämnet.

I ingressen nämns aktualiteten om att ta upp antagningssystemet i april med syfte på valborg som är känt att vara högtiden för studeranden i Finland. Ingressen gör en länk mellan tidpunkten av kolumnen och årstiden, vilket ger en känsla av samhörighet mellan Henrikssons text och studerande samt om en förståelse om studerandens årliga schema.

Retoriska medel

I texten diskuterar Henriksson temat med ganska få retoriska medel men i början av artikeln en lovande rubrik ges ut:

”Högskolornas antagningssystem måste bli jämlikare”.

Hon påpekar i början att någonting bör ändras i antagningssystemet och det är att det bör bli jämlikare. Med att använda ordet *måste*, sätts tyngden på behovet av ändringen.

Det första (och enda) retoriska medlet kommer först i slutet av första stycket. I texten säger Henriksson att unga inte vågar ta emot studieplatsen ifall den inte är just *den banan* som de främst vill välja. *Den banan* är ett idiom, för att den föreställer hur unga vill leva sina liv. Idiomerna är möjligtvis de mest använda retoriska medlen och det är därför vanliga i politikernas diskurser (Glücksberg 1993:6–7). Det vill säga att Henriksson användning av idiomerna *Den banan* betyder inte bokstavligen det som de enskilda ordens innehåller sig för. Vi står inte i kö på olika banor, utan det är bara ett figurativt sätt att tala om hurdana val vi gör i livet.

I mitten av texten finns en sammansättning angående regeringens målsättning att hälften av finländska unga har en högskoleutbildning senast år 2030. Den står isär av resten av texten. För att den står isär av övrig text känns det vara på sätt och vis ett viktigt påstående. Satsen är kort och rak, utan någonting överflödigt vilket gör satsen väldigt utmanande och övertygande.

Textens typ

I texten finns det inga andra retoriska medel utan bara det väsentliga diskuterade ordspråket i slutet av första stycket. Henriksson har skrivit en övertygande faktabaserad text som berättar bara det relevanta utan att mala på. Även om texten innehåller bara ett enda retoriskt medel, bildspråk, kan texten räknas som en retorisk text för att här används retoriken för att argumentera och uttrycka sig så att åhöraren eller läsaren tar in informationen eller meddelandet bakom texten.

Texten är angenämt flödande, vilket ger läsaren en bild av att ämnet är genomtänkt och texten är finslipad. Henriksson ger läsaren även en känsla av samhörighet när hon talar om våra unga. Det

känns hemtrevligt när hon talar om unga som om hon skulle vara en förälder bland andra i samma situation. Det vill säga att hon skulle ha första hands erfarenhet av stressade unga med hårt tryck av att välja rätt linje redan så tidigt i livet som på högstadiet. Genom att göra texten hemtrevlig och personlig på detta sätt ger läsaren möjligen en trovärdig känsla av att läsaren inte är ensam med dessa tankar.

3.1.4 Sanna Marin

Sanna Marin, Finlands statsminister 2019–2023, har utbildat sig inom statsvetenskap och varit aktiv i politiken för största delen av sitt fullvuxna liv. 2015 blev hon vald till riksdagen för första gången och år 2019 blev Sanna Marin vald som Finlands statsminister. Då var hon den näst yngsta kvinnliga regeringschefen i världen. Hon kommer från den socialdemokratiska riksdagsgruppen och har varit aktivt med i olika utskott, till exempel finansutskottet, förvaltningsutskottet och miljöutskottet. (Riksdagen u.å./d) Marin skriver på sin egen www-sida att möjligheten att delta och påverka är medborgarrättigheter. Hennes främsta värderingar är frihet, jämlikhet samt solidaritet. De viktigaste synpunkterna gäller samhörighet och att minska ojämlikt bemötande för diverse folkgrupper. (Marin u.å.)

I denna avhandling kommer jag att fokusera på Sanna Marins tal i riksdagen den 17 mars 2020 om undantagsförhållandet i landet då COVID-19 utbredde sig i Finland (*”Statsminister Marins tal i riksdagen den 17 mars 2020”* - Statsrådets kansli) och talet i riksdagen den 24 februari 2021 om EU-politiken (*”Statsminister Sanna Marins tal i riksdagen om EU-politiken”* - Statsrådets kansli). Eftersom båda talen är översatta till svenska av Statsrådets kommunikationsavdelning analyseras främst översättningen i stället för det själva ursprungliga talet. I analysen diskuterar jag dessa två tal eller delar av dem. Första talet gäller undantagsförhållandet som inte har skett i Finland tidigare medan den andra är om EU-politik som har debatterats om redan i åratal.

3.1.4.1 Sanna Marins tal i Riksdagen den 17 mars 2020

I detta avsnitt analyseras Sanna Marins tal i Riksdagen den 17 mars 2020 med fokus på de tre första delarna. Delarna börjar alltid med *Ärade talman* och slutar då nästa *Ärade talman* kommer fram. Marins tal är väldigt beslutfattande och omfattande och det är därför bara de tre första delarna som analyseras i denna avhandling. Även om ämnet är intresseväckande fokuserar analysen på ordval och retorik samt hur övertygande talet är.

Även om varje del börjar med '*Ärade talman*', som ser ut att vara traditionen när man tilltalar åhörarna i riksdagen, är det ett eventuellt bra sätt att dela upp talet i olika delar. I första delen börjar Marin med att konstatera behovet av undantagsförhållandet i landet som statsrådet hade tillsammans med president Niinistö beslutfattat den föregående dagen, den 16 mars 2020. Hon påpekar att undantagsförhållandet är konstaterat enligt lagparagrafer som stiftats för att hindra risker mot samhället, befolkningen eller landets näringsliv.

Textens tema

Sanna Marin höll ett tal i början av Corona-utbrottet och talet beskriver hurdana undantagsförhållanden staten mötte då pandemin bredde ut sig i Finland. Första delen kommer att omfatta diskussion om beredskapslagen samt vad situationen med Corona just då var, enligt Marins förståelse. Andra delen av talet innehåller diskussion om Finlands förberedning och hur Finland bör reagera mot det smittsamma viruset. I tredje delen talar Marin om hur det är möjligt att trots sina förberedelser Finland har ingen förmåga att hindra pandemin att sprida sig bland de sjuka. Hon talar även om att det inte finns några lagenliga befogenheter för att skydda den äldre befolkningen, den multisjuka befolkningen eller de som har allvarliga grundsjukdomar. Hon talar även om svårigheterna att se till att social- och hälsovården i samarbete med myndigheterna kommer att vara tillräckliga att hindra spridningen av viruset i Finland.

Retoriska medel

I andra stycket av första delen använder Marin en mycket lång men faktabaserad mening fylld av information. Genom att nämna tre saker som är viktiga för omgivningen – samhället, ekonomin samt befolkningens hälsa – är det retorisk *en regel om tre*, då man håller sig till ämnet utan att överdriva med onödigt många ord. En regel om tre menar att två är för lite, tre är tillräckligt och fyra är för mycket (Craigie 2013).

Första delen av talet slutar med att påpeka om virusets farlighet och dess klassificering som en pandemi. Med hjälp av att använda ordet *global* före pandemin i frasen nedan understryker Marin att det är hela världen som drabbas av det:

[Världshälsoorganisationen WHO] har klassat som *en global pandemi*

För vissa kan ordet *pandemi* vara okänt och visserligen ville Marin komma runt ordet utan att behöva förklara det med att använda ett ord som beskriver situationen bättre än besvärliga termer som kan vara för akademiska eller oåtkomliga för vissa åhörare. I samma kapitel finns det dock inga andra retoriska medel fastän den är full av information och fakta om situationen och hur man bör hantera situationen.

I andra delen av Marins tal säger hon att Finland har förberett sig bra inför epidemin, vilket strider lite med föregående information att Corona är ett globalt problem och inte en lokal epidemi. Epidemi betyder att det sker flera sjukdomsfall inom en viss tidsperiod hos en viss befolkningsgrupp i ett visst område (Röda Korset 2020) vilket betyder att det skulle bara ske i en specifik plats, medan Covid-19-viruset påverkar situationen överallt. I andra delen använder Marin även vissa retoriska medel. Hon använder ord såsom *sjukdom* och *insjukna* för att uttrycka att det är de här två sakerna som just nu måste fokuseras på. Hon förvärvar förtroende för Finlands utrustningsnivå och ger en bild av att Finland har det mycket bättre än många andra länder.

I tredje delen av talet använder Marin samma strategi som tidigare att tala om ett globalt problem när hon använder ordet *global* med ordet *pandemi*, när det eventuellt skulle räcka med bara pandemi. Pandemi som ord berättar om global insjukningsvåg, men Marin har möjligen velat använda global framför det för att förstärka och sekularisera meddelandet till vanliga medborgare som visserligen

inte har kännedom av ordets mening. Eventuellt kan Marin ha omedvetet använt tilläggsordet i denna situation.

Textens typ

Marins tal är byggd så att den flödar framåt så att det alltid finns en anknytning till föregående del. I tredje delen efter att hon har påstått att vår utrustningsnivå är bättre än i andra länder, fortsätter hon med att lova att de kommer att använda alla möjligheter att minska risken att bli smittad av Coronaviruset.

Talet har skrivits mycket professionellt och har utan tvekan omfattande information. Meddelandet kommer starkt fram och ger åhöraren faktabaserat informationsflöde om en krissituation. Även om talet har få retoriska medel är talet ett bra exempel på hurdana tal som talas vid krissituationer. Enligt Frandsen och Johansen (2020/a:16) måste de tal som hålls vid krissituationer vara lugna, jämna och informativa. Ingen falsk information får spridas eller svårförståeligt tal hållas under krissituationer (Frandsen och Johansen 2020/a:16).

3.1.4.2 Sanna Marins tal i riksdagen om EU-politiken

I detta avsnitt analyseras Sanna Marins tal om EU-politik som hon höll den 24 februari 2021 i riksdagen. Talet är omfattande och snarare tungt vilket påverkade valet att analysera bara de två första delarna samt den sista delen av talet. Även här börjar varje del med ordet *Ärade talman* och slutar före nästa *Ärade talman*. Analysen fokuserar främst på talesättet, retoriken och de ord som hon använder, i stället för själva innehållet. Innehållet diskuteras dock kort i analysen.

Textens tema

De tre delarna som analyseras i avhandlingen är den inledande delen av talet (första), motiveringen bakom ämnet (andra) samt den avslutande delen av talet (sista). I den första delen diskuterar Marin den kommande inlämningen av EU-redogörelsen som innehåller regeringens syn på Europeiska

unionens mest centrala frågor. Andra delen berättar om vad redogörelsen innehåller Europeiska unionens riktlinjer samt omställning. I sista delen avslutar Marin med att betona orsaken för varför Finland är med i den Europeiska unionen och varför det är nyttigt för Finland att vara med. Därefter erkänner hon att hela världen har förändrats som Finland och Europeiska unionen, men att vi alla är förpliktade att delta i diskussion och framföra åsikter när unionen tänker på riktningar samt utvecklingsbehov.

I första delen går Marin rakt in på saken. Hon berättar om förvekligade uppgifter – EU-redogörelsen har lämnats till riksdagen – och vad det innebär. Hon påpekar att EU är en gemensam organisation som strävar för att ge nyttig information och nyttiga redskap för alla medlemmar. Marin håller sig till starka argument och påpekar att EU är en viktig aktör i globala anknytningar. I talet kommer det fram att unionen och Finlands inflytande utvecklas hela tiden genom deltagandet i de bestämmande organerna.

Retoriska medel

Marin använder förkortningen *EU* i talet väldigt ofta. De flesta borde ha kännedom om vad förkortningen betyder och med att förkorta underlättar hon texten så att läsaren kan snabbt gå vidare i texten. Samtidigt överdriver Marin upprepning av vissa ord – i detta sammanhang orden *Europeiska* och *unionen*.

I andra delen förklarar Marin vad Europeiska unionen står för. Europeiska unionen har vissa specifika grunder och värderingar som länderna som är med i EU följer. I talet betonar Marin de tre viktigaste sakerna i både grunderna och värderingarna i alfabetisk ordning med ett tillägg i värderingarna för att ge åhöraren möjligheten att följa talet även lättare. Det vill säga att hon inte ger överflödande information för åhöraren eller läsaren, utan försöker diskutera ämnet med kompakt och skarp stil samt förklara grunderna av EU.

Andra delen är sparsam med retoriska figurer för att den är fylld av fakta och förteckningar av vad som EU strävar för och vad den försöker nå med sina strategiska riktlinjer. Även om texten har få retoriska figurer, är den retoriska överflödande med sin intresseväckande stil.

Textens typ:

Medan Marin håller på med ett faktabaserat tal med väldigt ämnesrelaterad terminologi finns det inte rum för färgrikning eller ordspråk i texten för ämnet. Dock i sista stycken av andra delen hittas begäran att alla borde få sin del av den gemensamma budgeten som EU använder till att stödja nationer och att det skulle inriktas speciellt för de områden som drabbas mest av förändringen eller är hotade.

I sista delen redogör för Marin att Finland är med i den Europeiska unionen för att arbeta med ett nätverk fyllt av större och mäktigare länder och för att kunna hålla Finlands ekonomi och egenskaper samt varor som en del av det globala marknadsområdet. Men enligt temat i denna avhandling, finns det dock inga fler retoriska medel i talet.

3.2 DISKUSSION OM ANALYSEN

Relationen mellan politiker och kommunikation är konst. Politikerna måste kommunicera och kryssa sig fram i politiska diskurser samt reagera rätt inom det politiska fältet utan att orsaka missförstånd eller ogynnsamma diskurser mellan olika grupperingar. Emellanåt kan det vara svårt och vissa politiker har ingen förmåga att kunna hindra utsägelser som kan orsaka felaktiga tolkningar eller uppdelning av befolkningen i delar. Det kan orsaka tudelning både i politiken och i befolkningen varefter den nationella enigheten kan spricka. Därför bör politikerna kunna kommunicera med befolkningen samt varandra. I avhandlingen var de analyserade politiska diskurserna främst argumenterande tal eller texter, men alla var väldigt påverkande och sakliga, vilket anses av Juhlin att vara ett bra sätt att kommunicera med åhöraren eller läsaren (Juhlin 1999:14–15).

Analysen ovanför var informativ, även om resultatet inte är vad förväntades av avhandlingen. Enligt analysen övertygar politikerna åhörarna på många olika sätt och övertygandet beror även på vem som ger yttrandet eller hurdan yttrande det gäller. Egentligen skiljer sig tal och skrift från varandra, men innehållet och temat liknar varandra, som kan orsakas av valet av yttrandena för avhandlingen.

Alla tal och skrifter var byggda på liknande sätt. Studieobjekten började med att inleda åhöraren eller läsaren till ämnet, med antingen ingressen eller någonting som fångar mottagarens intresse. Därefter gav de ut flera argument som de hade tänkt på redan på förhand varefter de slutade med förhoppning

för framtiden. Även om vissa tal innehöll mest egna åsikter och sammanfattningar av relaterande erfarenheter fanns det även med tal som var främst faktabaserade utan större möjligheter för egna tankar eller erfarenheter kring ämnet.

Medan tal och texter var varierande med sina olika teman så kom det fram att politikerna försöker övertyga åhörarna eller läsarna med fakta eller känslobaserad information, som åhörarna kan identifiera sig från. Egentligen behöver det inte finnas någon känslobaserad information eller någon fakta, så länge som politikerna försöker övertyga åhöraren eller få dem att tänka på ämnet. Vissa politiker kan även ge tomma tal, som innehållsmässigt inte har värde, men de kan vara retoriskt väldigt starka. I denna avhandling behandlades dock inga sådana tal eller yttranden, utan alla yttranden hade värdefull information inom talets ämne.

När någonting diskuteras med en personlig stil kan det eventuellt kännas som om talaren eller skribenten själv har egna erfarenheter kring ämnet. Såsom i Anderssons blogg om välfärden, talar Andersson om sina egna erfarenheter inom välfärdsregionerna och hur det finns utmaningar för utvecklingsmöjligheter inom det nya systemet. Med sin personliga insatsning på ämnet försöker Andersson ta upp frågan vad systemet egentligen innehåller och vilka aspekter ofta glöms när man tänker på välfärdsområden och deras verksamhet.

Henriksson diskuterade i sin text hur antagningssystemet har sina svårigheter och hur det påverkar ungdomar samt jämlikheten inom antagningsprocessen. Texten är väldigt hemtrevlig och lätt att läsa, vilket gör att den är tilltalande för många. Även om Henriksson använde väldigt enkla ord var texten argumenterad och behaglig, med erfarenheter som läsaren kan relatera till. I texten syntes en personlig förbindelse och att ämnet är någonting som hon har tänkt på.

Halonen hade ett känslösamt och personligt tema men fokuset i hennes tal var mer om entreprenörskapen i Finland och dess stereotyper om kvinnliga företagare. Talet diskuterade könbaserad diskriminering och ojämställdhet. Även om Halonen är äldre än de andra kvinnliga politikerna som blev invalda för avhandlingen, strävar också hon för ett jämlikare samhälle i Finland, vilket visar att strävande för jämlikheten inte har någon åldersgräns. Egentligen strävar Halonen med talet efter ett bättre samhälle, men skillnaderna kommer främst fram då man tar i hänsyn att talet kom ut redan i början av 2010-talet. President Halonen höll sitt tal vid den Nordiska konferensen "Att välja sin väg" år 2011 i Mariehamn. (Halonen 2011/b)

Halonens tal på Amnesty årsfest gällde en av hennes främsta intressen. Av den orsaken kan åhöraren höra personliga indrag och åsikter om mänskliga rättigheter i världen och i Finland. Talet var speciellt inriktat för festen, eftersom Amnesty som organisation strävar till att tillbringa en bättre värld med rättigheter för varje människa samt lika möjligheter utan att bli diskriminerad på grund av sin bakgrund. Oavsett Halonens egna intressen var talet starkt och omfattande och väcker därför känslorna hos åhöraren. För att temat är ett globalt problem och inte enbart Halonens eller åhörarnas problem har det lockat intresse samt diskussion kring ämnet.

Marins tal om Coronautbrottet samt talet om Europeiska unionen var väldigt intressanta och skiljer sig från de andra yttranden. Båda talen var väldigt faktabaserade och seriösa, vilket orsakade en opersonlig känsla av textens innehåll. Man måste dock komma ihåg att det är viktigt att informationen kommer fram i dylika tal och att talarens egna åsikter hålls vid sidan av talet. Första talet om Corona var ett av de viktigaste talen Finland har behövt under de senaste åren. Corona hotade alla och körde hela landet i kris, som orsakade att sådana tal som Marin höll var viktiga. Informativa texter och tal under krissituationer måste vara klara och tydliga, utan känslobaserade åsikter eller osäkerhet. Talaren måste veta vad hen talar om och varför diskuteras det om saken. Då måste man veta vad är den rätta typen av kriskommunikation som ger åhörarna de mest nödvändiga informationer som de behöver.

I jämförelse med Anderssons text om mat för unga under Coronapandemin är Marins tal opersonliga och bristfulla av känslor. Det är känslotomt medan Andersson strävar åt att ge åsikter och väcka känslor vid läsaren. Andersson har inte likadan målsättning med texten som Marin. Hon är inte där för att ge befolkningen fakta om någonting (i detta sammanhang är det Corona) utan hon skriver för att väcka känslor och ger frågor för framtida diskurser och debatter.

I Marins tal om Europeiska unionen förklarar hon för åhörarna vad som har skett och vad som kommer att ske under den närmaste framtiden. Talet var mera informativt för dem som känner till ämnet och därför kan det eventuellt för utomstående kännas lite obehagligt att lyssna till. Hon tar självsäkert fram det som är nyttigt för Finland med att vara med i EU med argumenterade åsikter. Fastän talet är fullt av terminologi som är möjligen obekant är det lätt att hålla med om hurudan hennes åsikt om Europeiska unionen är och hur hon själv tror att det finns mera positiva än negativa aspekter.

I avhandlingen har det varit viktigt att det finns olika typer av texter eller tal för att möjliggöra en bred översikt om de politiska talen, men enligt den uppstigna uppfattningen av de valda talen finns det vissa teman som kom fram i nästan alla yttranden. Dessa ämnen är intresseväckande, faktabaserade och antingen väldigt känslobaserade eller kallt informativa yttranden som alla strävar efter ett jämlikare samhälle antingen i större organisationer som Europeiska unionen eller i mindre organisationer som välfärdsområden, men eventuellt både på lokal och global nivå.

Angående analysen var det överraskande att användning av retoriska medel var ganska sparsamt. Vissa yttranden hade mera retoriska medel, såsom Anderssons text om liv och död, medan vissa hade knappt några som Marins båda tal. I detta kapitel diskuteras hurdana likheter och skillnader texterna har ur ett retoriskt perspektiv samt hurdana medel de yttranden som har retoriska medel använder respektive andra yttranden i avhandlingen.

Såsom det redan diskuterades tidigare i avsnittet, är möjligen inte de analyserade politiska talen direkt jämförbara med varandra. Oavsett deras skillnader i text- eller taltyp, innehåller dock alla retorik även om det inte finns variation i de retoriska medlen. Nedan finns en tabell över hur många retoriska medel som användes:

Tabell 1: Mängden av retoriska medel i politiska yttranden

Talare/skribent	Antal retoriska medel	Vilka medel användes
Andersson	Mat för barn: 4 Liv och död: 6	Anafor (upprepning), hyperbol, idiom, metafor och retorisk frågeställning.
Halonen	Amnesty: 7 ”Att välja sin väg”: 3	Anafor (upprepning), hyperbol, etablerade uttryck, fasta uttryck och retorisk frågeställning
Henriksson	Antagningssystem: 1	Idiom
Marin	Corona: 0–1 EU: 1	Hyperbol och upprepning

Av alla förskade objekten använde Andersson och Halonen mest olika retoriska medel. Deras texter och tal innehåller flera olika retoriska medel, vilket väcker intresse. Det finns alltid en skillnad med att skriva eller tala, men egentligen var båda så retoriskt fyllda att det måste ha varit planerat att använda olika stilfigurer även om talskrivarna inte skulle veta namnet på dem. Det kan även betyda

att de hade planerat yttrandena och försökte uppmuntra mottagaren till sin sida genom att väcka känslor via retoriska medel i yttrandena.

I Anderssons text om liv och död samt hennes tal om maten för alla barn under Coronautbrottet finns det dock skillnader, men även likheter. I båda texter använder hon två gånger anaför, det vill säga upprepning av ett visst ord i början av frasen för att förstärka vikten på orden eller meningen. Ingen av de respektive objekten använde liknande sätt att sätta tyngd på början av frasen. President Halonen använde dock i sitt tal på Amnestys 50-årsfest en repetition av ordet *många*, för att förstärka mängden av dem som uppskattar, men det kan även vara en hyperbol.

Andersson använder hyperbol i sina yttranden. Hyperbol är överdrivning av frasen med ett medvetet och tydligt perspektiv (Burgers & co 2018:72–75). Det kan vara någonting som är väldigt stort, någonting som det finns flera av, någonting som är väldigt farligt, litet eller annat adjektiv, men det viktigaste är överdrivningen av det ursprungliga ordet.

Vidare användning av retoriska frågesättningar kom fram ur yttrandena. Halonen frågade ifall målet för jämställdheten kommer att nås i hennes tal på Nordiska konferensen och Andersson använde stegring i sin fråga. Ingen av dem förväntade sig ett svar, utan president Halonen ville väcka tankar och få mottagaren att ifrågasätta sakens nuvarande tillstånd i samhället.

Även om politikernas tal hade gemensamma drag med varandra kom det fram att alla inte använder retoriska medel i tal eller skrift. I tabellen (Tabell 1, s. 52) märks det att Henriksson och Marin antingen använde nästan inga retoriska medel eller de använde sådana medel som möjligen är lite tveksamma ifall de är retoriska medel eller inte.

4 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Politik och retorik som ord och vetenskapsområde väcker fortfarande uppmärksamhet hos skribenten. Särskilt fascinerande är maktrörelserna i regeringen och en ledande ställning, men eventuellt även hur kvinnorna är representerade i politiken och hur mycket de måste arbeta för att bli hörda när man jämför dem med män. Även om denna avhandling är begränsad för att omfatta kvinnliga politiker är det viktigt att känna till könbaserad diskriminering och det är därför idén av ämnesvalet föddes. På grund av den starka kvinnliga representationen i Finlands politik från och med 2019 framöver, fick skribenten en bra känsla av ämnesvalet och därför utvaldes objekten för studien av det kvinnliga könet. I början av avhandlingens skrivprocess var tanken att fokusera på de fem kvinnor som blev utvalda till de högsta ministeriumplatserna år 2019 men under processen och sökandet av materialet var det i synnerhet viktigt att fokusera på sådana objekt som har analyseringsbart material.

Oavsett att grunden för Finlands politik och politiska system kommer från åren då Finland var först en del av Sverige och senare en del av Ryssland har Finland kommit långt från klassindelningen som då lydte det finländska politiska området. Finland hade en klassindelning och bara männen i de fyra stånden – adel, präster, borgare och bönder – hade rätt att delta i det finska samhällets politiska beslut och diskussioner. (Riksdagen u.å./a) Finland är dock en föregångare i vissa saker. År 1906 var Finland det tredje landet i världen som införde rätten att rösta för alla, varefter kvinnorna fick även söka in i regeringen och Finlands riksdag. I början av avhandlingens inledning konstaterades det att det var först år 1926 som den första kvinnliga politikern blev vald till minister – Miina Sillanpää – men redan år 1907 innan självständigheten blev de första kvinnliga politikerna invalda i riksdagen. Det vill säga att kvinnorna har haft åtminstone partiell rätt att vara med i de beslutförande organen i Finland sedan år 1907.

Politiken och speciellt Finlands kvinnopolitiker är nuförtiden ett allmänt diskussionsämne både i media och i vardagen, vilket betyder att det är ett viktigt område att studera och forska i. Mäkelä (2018) har dock gjort en doktorsavhandling inom ämnet, men hennes avhandling blev färdig före Marins regering som började i slutet av 2019, vilket betyder att hon inte hade möjligheten att forska inom detta ämne. Liknande forskning finns dock runt omkring världen, men inga fokuserar både på retoriken och kvinnorna i politiken.

I början av avhandlingen finns det teori om diskursanalys, talkonsten, övertygande text samt om retorik men även vad politik är, hur det syns i våra vardagliga liv samt hur politikerna talar. Det finns en bred skala av olika aspekter inom dessa ämnen med tanken på hur politiken är en av grundstenarna i ett samhälle. Avhandlingen börjar med diskussion om talet och hur det uppbyggs. Även om en stor del av källorna och grunderna om tal omfattar bara en liten del av möjliga källor, så har de eventuellt viktiga aspekter och information angående denna avhandling. I teoridelen diskuterades det även om retoriken och dess grunder. Med diverse exempel och källor var slutsatsen att retorik är mycket mera än att övertyga åhöraren och att det är inte bara retoriska medel som ingår i retorik. Att övertyga andra genom tal eller skrift är dock inte att man ska manipulera mottagaren att tro på någonting, utan att med hjälp av olika medel och positiv närvaro i diskussion förstärka den professionella statusen av, i detta fall, politikern. I synnerhet är det även viktigt att inrikta samma tanke till den politiska diskursen, för att politikerna bör kunna övertyga mottagaren med olika metoder utan att orsaka moraliska problem.

En av de viktigaste aspekter av denna avhandling var att lära sig förstå att politik är mycket mer än bara dialog eller intensiva debatter. Det finns mycket mera som finns med i diskursen utöver retoriken och ordval. Delvis var en av de viktigaste aspekterna möjligheten att fokusera och fördjupa i kritisk och politisk diskursanalys vilka bevisades vara bra verktyg i analyseringsprocessen.

Under skrivprocessen märktes att vissa forskare eller författare är högt uppskattade inom sitt ämne. Till exempel van Dijk refererades ofta då forskarna diskuterade om kritisk och politisk diskursanalys men även då endast termen diskursanalys nämndes. I flera artiklar hänvisade och jämförde forskarna sina egna teorier med van Dijks teorier. Eventuellt var det lätt att hitta ursprungliga artiklar samt forskningar från van Dijk för att undvika användning av andra partens forskningar. Ideologin bakom politisk och kritisk diskursanalys är att förstå varför någonting händer och hurdana aspekter hittas från den studerade diskursen (van Dijk 2003:17). Med hjälp av teorin om diskursanalys var det lättare att ta itu med ämnen som lockade skribenten redan från början.

Analysen i avhandlingen skedde under en längre period. De första tal som valdes ut blev utvalda redan i början av avhandlingsprocessen medan vissa yttranden kom emot först vid ett senare skede. Analyseringen fokuserade på innehållet och skrivsättet samt hurdana retoriska medel politiska diskurser innehåller. Angående analyseringen använder politikerna inte särskilt mycket retoriska medel, men alla försöker övertyga mottagaren på något sätt. Talaren, författaren eller politikern använder starka ord, känslobaserad information och egna erfarenheter (även riktiga fall från

vardagen) till att åstadkomma känslor och tankar hos åhöraren. Enligt Jungar (2013) är det viktigaste i en övertygande text att meddelandet bakom texten kommer fram. Vad försöker skribenten nå? Vad vill hen säga? Vilka reaktioner eller gärningar förväntas av åhöraren? Talaren eller författaren måste veta dessa saker innan hen börjar processen att uppbygga ett övertygande yttrande.

Det som väckte intresset var avsaknaden av retoriska medel. Enligt första början av avhandlingsprocessen förväntades att yttrandena skulle vara fyllda med retoriska figurer för att kunna övertyga åhöraren. Medan processen gjorde framsteg och analysen började, blev det klarare att kännedom om retoriska medel inte är vanligt eller vitt använt i politiska diskurser.

Under skrivprocessen och avhandlingsprocessen skedde det ganska många förändringar. I början var det meningen att undersöka bara tal, men eftersom statsrådet hade uppdaterat sina sidor, hade en stor del av de skrivna talen försvunnit. Sist och slutligen var det väldigt svårt att hitta material som var på svenska, eftersom bara få av talen eller kolumnerna i statsrådet har översatts till svenska. En möjlighet skulle ha varit att själv börja översätta tal och text, men då skulle hela processen ha brett ut sig allt för mycket och syftet och forskningsfrågor skulle ha behövt förändring. Med att ändra syftet från bara tal till både tal och andra utlåtanden (kolumner, artiklar, bloggtext, med mera) var en lämplig men rejäl påfrestning för att kunna slutföra avhandlingen.

Nätet är fullt av olika artiklar, bloggtexter och kolumner, men fokusering på avhandlingens tema begränsade valet av objekten. Begränsningen var ytterst nödvändig i denna avhandling eftersom då yttrandena blev valda, antogs att sju olika yttranden var tillräckligt för avhandlingen. Begränsningen fokuserar dock på en så pass liten grupp att det inte finns så många olika alternativ för objekt, men i framtiden vore det fascinerande att besöka möjligheten att studera och jämföra andra grupperingar.

Ifall ämnet skulle forskas vidare vore det intressant att analysera även kroppsspråket, skillnaderna mellan könen och partibakgrunden eller huruvida tal och artiklar har förändrats under de senaste hundra åren. Kanske även forska hur sociala media har påverkat tilltalet av åhörarna eller läsaren. En intressant synvinkel skulle även vara hur stor inverkan talarens eller författarens språkkunskap har, men även analysera ifall akademisk bakgrund eller skillnader mellan åldersgrupperna påverkar yttrandena. Att studera och analysera politiska yttranden har så många olika möjligheter att ämnet kan vara nästan vad som helst.

Källhänvisningar

Material

Andersson, L. 2020. *Undervisningsminister Li Andersson: Inga barn eller unga ska behöva gå hungriga på grund av coronaepidemin*. Statsrådet, undervisnings- och kulturministeriet. Publicerad på svenska 16.4.2020. Citerad 7.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1410845/yksikaan-lapsi-tai-nuori-ei-saa-jaada-nalkaiseksi-koronaepidemian-takia>>.

Andersson, L. 2021. *Ett val om liv och död*. Kolumn i HBL och på Li Anderssons egen sida. Citerad 7.5.2021. Tillgänglig via internet: <<https://liandersson.fi/ett-val-om-liv-och-dod/>>.

Halonen, T. 2011/a. *Republikens president Tarja Halonens festtal vid Amnesty Internationals 50-årsfest 28.5.2011*. Tal och intervjuer från Republiken Finlands President Halonens sidor. Citerad 1.6.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.presidentti.fi/halonen/public/default3cd7.html?contentid=221844&nodeid=41417&contentlan=3&culture=sv-FI>>

Halonen, T. 2011/b. *Tal av republikens president Tarja Halonen vid den nordiska konferensen "Att välja sin väg" – Nordiska kvinnor om företagande, ledarskap och utveckling i Mariehamn den 13 augusti 2011*. Tal och intervjuer från Republiken Finlands President Halonens sidor. Citerad 1.6.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.presidentti.fi/halonen/public/default91ac.html?contentid=226530&nodeid=41417&contentlan=3&culture=sv-FI>>.

Henriksson, A-M. 2022. *Högskolornas antagningssystem måste bli jämlikare*. Ur Anna-Maj Henrikssons blogg. Utgiven den 30 april 2022. Citerad 13.05.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.anna-maja.fi/sve/hem/article-50090-82010-henriksson-hogskolornas-antagningssystem-maste-bli-jamlikare>>.

Statsrådets kommunikationsavdelning 2020/b. *Statsminister Marins tal i riksdagen den 17 mars 2020*. Statsrådets kansli. Utgiven av statsrådets kansli den 18 mars 2020. Citerad 22.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://vnk.fi/sv/-/paaministeri-marinin-puhe-eduskunnassa-17-3-2020>>.

Statsrådets kommunikationsavdelning 2021. *Statsminister Sanna Marins tal i riksdagen om EU-politiken den 24.2.2021*. Statsrådets kansli. Utgiven av statsrådets kansli den 24 februari 2021. Citerad 21.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://vnk.fi/sv/-/statsminister-sanna-marins-tal-i-riksdagen-om-eu-politiken>>.

Övriga källor

Andersson, L. Utan år. *Vem är jag?* Li Anderssons egen sida. Citerad 20.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://liandersson.fi/pa-svenska/>>.

Astrakan. 2017. *Retorikens historia*. Citerad 10.3.2020. Tillgänglig via internet: <<https://www.astrakan.se/retorikens-historia/>> .

Axelsson, U & Språkverkstaden vid LiU. 2018. *Lathund till föreläsningen presentationsteknik*. Linköpings universitet. Utgiven 26 maj 2018 av Linköping universitet. Citerad 22.1.2022. Tillgänglig via internet: <https://old.liu.se/ikk/sprakverkstader/muntlig-framställning/1.743085/Lathund_Presentationsteknik16maj18.pdf>.

Bull, P. 2009. *How to analyse political interviews*. I: *Discourse and Politics*. Av red. Alvarez-Benito, G., Fernandez-Diaz, G. & Inigo-Mora, I. M. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. s. 215–229.

Burgers, C och Renardel de Lavalette, K och Steen, G. 2018. *Metaphor, hyperbole, and irony: Uses in isolation and in combination in written discourse*. I: *Journal of Pragmatics*. Volume 127, 2018. s. 71–83.

Cassirer, P. 1994. *Konsten att manipulera ett sammanträde: En annorlunda handledning i sammanträdesteknik samt en introduktion till det perfekta sammanträdet*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Cassirer, P. 1997. *Huvudlinjer i retorikens historia*. Lund: Studentlitteratur.

Craigie, A. 2013. *Do You Use The Rhetorical "Rule of Three"?* I: At council table. Tillgänglig via internet: <<https://atcounselltable.wordpress.com/2013/11/09/do-you-use-the-rhetorical-rule-of-three/>>.

Cutrara, J. 2019. *If You Want to Write a Great Speech, Here's How to Do It*. Grammarly blog. Uppdaterad 22 maj 2019. Citerad 22.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.grammarly.com/blog/how-to-write-a-speech/>>.

David, M.K. 2014. *Language, Power and Manipulation: The Use of Rhetoric in Maintaining Political Influence*. I: *Frontiers of Language and Teaching*, 5 (1) s. 164–170.

van Dijk, T. 1995. *Aims of Critical Discourse*. I *Japanese Discourse* vol 1 (1995). Tillgänglig via internet: <<http://discourses.org/OldArticles/Aimsprocent20ofprocent20Criticalprocent20Discourseprocent20Analysis.pdf>>. s.17–27.

van Dijk, T. 1998. *What is Political Discourse Analysis?* Tillgänglig via internet: <<https://pdfs.semanticscholar.org/680a/8ba68935487bcb63aecc68b62be8fb216de0.pdf>>.

van Dijk, T. 2001. *Critical Discourse Analysis*. I: *The Handbook of Discourse Analysis* av Deborah Schiffrin, Deborah Tannen och Heidi E. Hamilton (red). Tillgänglig via internet: <<https://dinus.ac.id/repository/docs/ajar/discourse-analysis-full.pdf>> s. 352–371.

van Dijk, T. 2003. *Political discourse and ideology*. Tillgänglig via internet: <<http://www.discourses.org/OldArticles/Politicalprocent20Discourseprocent20andprocent20Ideology.pdf>>.

van Dijk, T. U.å. *Discourse Cognition Society*. Citerad: 22.12.2022. Tillgänglig via internet: <<https://discourses.org/>>.

Eksvärd, E. 2014. *Snacka snyggt: Den stora boken om modern retorik*. Stockholm: Norstedt.

Frandsen, F & Johansen W. 2020. *A brief history of crisis management and crisis communication*. I: *Crisis Communication: Handbooks of Communication Science* serier av Frandsen Finn & Winni Johansen (red.). Citerad: 6.9.2021. Tillgänglig via internet:

<<https://web.a.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzI1ODUxODBFX0FO0?sid=45a4bf60-532b-4d99-b606-8ab496bbdf3e@sdv-sessmgr03&vid=0&format=EB&rid=1>> s. 17–58.

Frandsen, F & Johansen W. 2020/a. *General introduction*. I: Crisis Communication: Handbooks of Communication Science serier. Red. av Frandsen Finn och Johansen Winni. Citerad: 6.9.2021. Tillgänglig via internet: <<https://web.a.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzI1ODUxODBFX0FO0?sid=45a4bf60-532b-4d99-b606-8ab496bbdf3e@sdv-sessmgr03&vid=0&format=EB&rid=1>>. s. 3–16.

Frandsen, F och Johansen W. 2020/b. *Reframing the field: Public crisis management, political crisis management, and corporate crisis management*. I: Crisis Communication: Handbooks of Communication Science serier. Red. av Frandsen Finn och Johansen Winni. Citerad 6.9.2021. Tillgänglig via internet: <<https://web.a.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzI1ODUxODBFX0FO0?sid=45a4bf60-532b-4d99-b606-8ab496bbdf3e@sdv-sessmgr03&vid=0&format=EB&rid=1>> s. 59–102.

Glucksberg, Sam. *Idiom meanings and allusional content*. I: Idioms: Processing, structure, and interpretation (1993). s. 3-26.

Halonen. Utan år. President Tarja Halonen – esittely. Personporträtt av Tarja Halonen. Citerad 11.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://presidenthalonen.fi/toiminta/esittely/>>.

Hanson, H. 2001. *Talspråkslära för journalister och andra*. Lund: Studentlitteratur.

Haraldsson, P. 2007. *Retorik inför publik: Konsten att övertyga!* 3. uppl. Malmö: Liber.

Hellspång, L. 2013. *Argumentationens retorik: Handbok*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Henriksson, A-M. Utan år. Personporträtt. Anna-Maja Henrikssons egen sida. Citerad 20.1.2022. Tillgänglig via internet: <anna-maja.fi/sve/personportratt/>.

Hägg, G. 1998. *Praktisk retorik: Med klassiska och moderna exempel: [talar skola]*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Hägglom, J. 2019. *Historiskt många kvinnor invalda i riksdagen – ”Kvinnorna förlorade mest på regeringens politik”*. Hufvudstadsbladet. Citerad 29.3.2020. Tillgänglig via internet: <<https://www.hbl.fi/artikel/historiskt-manga-kvinnor-invalda-i-riksdagen-kvinnorna-folrorade-mest-pa-regeringens-politik/>>.

Johannesson, K. 1992. *Retorik*. I: Tal och samtal av Siv Strömquist (red). Lund: Studentlitteratur. s. 15–34.

Juhlin, L. 1999. *Den goda kommunikationen - Rösten, kroppsspråket och retoriken*. Lund: Studentlitteratur.

Jungar, J. 2013. *Skillnaden mellan nyhetstext och kolumn*. I: YLEs Nyhetsskola. Tillgänglig via internet: <<https://svenska.yle.fi/a/7-737508>>.

Kinnunen, M. 2020. *Artikkelin kirjoittaminen*. I: Tieteellinen kirjoittaminen av Kinnunen (red.) och Löytty (red.) Vastapaino, 2020. s. 135–146.

Kjeldsen, J. 2017. *The rhetorical and argumentative potentials of press photography*. I Multimodal Argumentation and Rhetoric in Media Genres. Red. av Assimakis Tseronis och Charles Forceville. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins B.V.

Marin, S. Utan år. *Kuka Sanna?* Sanna Marins egna sida. Citerad 20.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.sannamarin.net/henkilokuva>>.

Merriam-Webster Dictionary, Merriam-Webster. Tillgänglig via internet: <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/>>.

Mäkelä, J. 2018. *Naiset politiikan huipulla. Sukupuolittunut viestintäjohtajuus*. Doktorsavhandling vid Universitetet i Tammerfors. Tillgänglig via internet: <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104629/978-952-03-0874-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>.

Nollalinja. Utan år. *Mikä on väkivaltaa?* Uppdaterat 07.05.2021. Citerad 2.6.2022. Tillgänglig via internet: <https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/?gclid=CjwKCAjwv-GUBhAzEiwASUMm4jdkLbL2_LDL_iKcfdIfQJLDwpZxX8-mzMCr-MEStrfDNxt5G3QhoCS2sQAvD_BwE>.

Nordgren, S. 2013. *Finland första kvinnliga president*. På Svenska Yle. Utgiven 6.12.2013. Citerad 14.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://svenska.yle.fi/a/7-732810>>.

Nummenmaa, M. 2020. *Är rasism ett problem i Finland? Tudelade svar i ny enkät – kvinnor säger ja, män nej*. På YLE svenska. Citerad 22.4.2022. Tillgänglig via internet: <<https://svenska.yle.fi/a/7-1474710>>.

NYTKIS. Utan år. *Asiantuntijateksti: Sukupuolistunut hoiva*. På NYTKIS – naisjärjestöt yhteistyössä websida. Citerad 10.3.2023. Tillgänglig via internet: <<https://nytkis.org/asiantuntijateksti-sukupuolistunut-hoiva/>>.

Pekonen, K. 2011. *Puhe eduskunnassa*. Tampere: Vastapaino.

Persson, M. 2002. *Retoriska figurer, undervisning och Hans Larsson*. I Retorik av Annika Afzelius, Richard Nordberg & Bo Renberg (red). Stockholm: Elanders Gotab. s. 49–54.

Ralph, W & Ongarora, D & Matu, P. 2016. *Political Speeches and National Integration: A Pragmatic Analysis of selected Political Speeches in Kenya*. I: Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences.

Rautio, M. 2022. *Yliopistojen todistusvalinta remonttiin: ylioppilasarvosanojen pisteytys uusiksi, todistuksella valittavien ei tarvitse lukea pääsykokeisiin*. I: Yle nyheter den 22.4.2022. Citerad 8.5.2022. Tillgänglig via internet <<https://yle.fi/uutiset/3-12413574>>.

Riksdagen. Utan år/a. *Riksdagens historia i korthet: Från autonomi till parlament i EU-Finland*. Riksdagen. Citerad 10.5.2021. Tillgänglig via internet: <<https://www.eduskunta.fi/SV/naineduskuntatoimii/historia/Sidor/default.aspx>>.

Riksdagen. Utan år/b. *Kvinnor som riksdagsledamöter*. Riksdagen. Citerad 15.2.2023. Tillgänglig via internet: <<https://www.eduskunta.fi/SV/naineduskuntatoimii/kirjasto>>

/aineistot/yhteiskunta/historia/110-ar-kvinnlig-rostratt/Sidor/kvinnor-som-riksdagsledamoter.aspx>.

Riksdagen. Utan år/c. *Anna-Maja Henriksson*. Riksdagsledamöter – Riksdagen. Citerad 20.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.eduskunta.fi/SV/kansanedustajat/Sidor/941.aspx>>.

Riksdagen. Utan år/d. *Sanna Marin*. Riksdagsledamöter – Riksdagen. Citerad 20.1.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.eduskunta.fi/SV/kansanedustajat/Sidor/1297.aspx>>.

Ross, K. & Carter, C. 2011. *Women and news: A long and winding road*. I: *Media, Culture & Society* 33(8). Tillgänglig via internet: <<http://dx.doi.org/10.1177/0163443711418272>>. s. 1148–1165.

Ruoho, I. & Torkkola, S. 2018. *Journalism and Gender. Toward a Multidimensional Approach*. I: *Nordicom Review*. Tillgänglig via internet: <<http://dx.doi.org/10.2478/nor-2018-0002>>. s. 1–13.

Ruoho, I. & Torkkola, S. 2010. *Journalismin sukupuoli*. Tampere: Vastapaino.

Röda Korset. 2020. *Epidemi och pandemi*. Utgiven av Röda Korset på Röda Korsets webbsida den 26.11.2020. Citerad 2.6.2022 Tillgänglig via internet: <<https://www.rodakorset.fi/vart-arbete/internationellt-bistand/epidemi-och-pandemi/>>.

Sallomi, A.H. 2018. *A stylistic study of persuasive techniques in political discourse*. I: *International Journal of Language Academy*. Volume 6/2 juni 2018. Tillgänglig via internet: <<http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3912>>. s. 357–365.

SAOL = Svenska Akademiens ordlista. Utan år. Tillgänglig via internet.: <<https://svenska.se/saol/>>.

Sauer, C. 1997. *Echoes from Abroad*. I: *Analysing political speeches*. Red. av Schäffner. Clevedon: *Multilingual Matters*. s. 33–67.

Saukkonen, P. 2008. *Suomen poliittinen järjestelmä – verkkokirja*. Citerad 31.3.2020 Tillgänglig via internet: <<https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/>>.

Schäffner, C. 1997. *Editorial: Political Speeches and Discourse Analysis*. I: *Analysing political speeches* av Schäffner (red). Clevedon: *Multilingual Matters*. s. 1–4.

Skolverket. Utan år. *Debattartikel*. Utgiven av Svenska Skolverket. Citerad 14.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.skolverket.se/download/18.1d7693d81684bec9282782/1548162280817/debattartikel-naturvetenskap-teknik-gymnasiet.pdf>>.

SO = Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien. 2009. Citerad 26.3.2020. Tillgänglig via internet: <<https://svenska.se/>>.

Strömquist, S. 1998. *Konsten att tala och skriva*. 2. uppl. Malmö: Gleerups.

Södergran, E. 1916. *Viegre moderne*. Citerad från Projekt Runeberg. Tillgänglig via internet: <http://runeberg.org/sodrgran/01_13.html>.

UNICEF. Utan år. *Vad gör UNICEF?* Citerad: 27.8.2021 Tillgänglig via internet: <<https://www.unicef.fi/information-om-unicef/vad-gor-unicef/>>.

Utbildningsstyrelsen. Utan år. *Textgenrer i undervisningen*. Citerad 14.5.2022. Tillgänglig via internet: <<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/textgenrer-i-undervisningen>>.

Valtioneuvosto, 2020. *Naisten äänioikeus 110 vuotta – naiset ja miehet ministereinä*. Citerad 19.3.2020. Tillgänglig via internet: <<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/naiset-ja-miehet-ministereina>>.

Väliveronen, E. 2020. *Kirjoittaminen prosessina*. I: Tieteellinen kirjoittaminen av Kinnunen (red.) & Löytty (red.). Vastapaino, 2020. s. 83–94.

Wiberg, M. 1990. *Akateeminen vs poliittinen väittely: Alustava vertailu*. I: Media & Viestintä, 13(1). Citerad 31.3.2020. Tillgänglig via internet: <<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/64561>>.

Wilson, J. 2001. *Political Discourse*. I: The Handbook of Discourse Analysis. Red. av Deborah Schiffrin, Deborah Tannen & Heidi E. Hamilton. Tillgänglig via internet: <<https://dinus.ac.id/repository/docs/ajar/discourse-analysis-full.pdf>> s. 398–412.

Wilson, J. & Boxer, D. 2015. *Discourse, politics and women as global leaders*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.